

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา เปรียบเทียบสภาพและปัญหาพร้อมนำเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสารและวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การวิจัยเอกสาร

ศึกษาสภาพบริเวณโรงเรียนและสภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ โดยใช้ข้อมูลโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจากกองกำกับการ 5 กองบังคับการอำนวยการ ตำรวจตระเวนชายแดน กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กรมตำรวจ และข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค) กระทรวงมหาดไทย จำนวน 34 โรงเรียน

การวิจัยเชิงสำรวจ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 170 โรงเรียน ซึ่งมีผู้บริหาร จำนวน 170 คน ครู 1,013 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5,454 คน และผู้นำชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ 170 คน

กลุ่มตัวอย่าง มาจากการสุ่มตัวอย่างหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ได้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 34 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหาร 34 คน ครู 187 คน

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 385 คน และผู้นำชุมชน 34 คน ในการจัดส่งแบบสอบถาม
นอกจากนั้นได้สุ่มโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมาภาคละ 1 โรงเรียน จำนวน 4
โรงเรียน เพื่อนำไปเก็บข้อมูลภาคสนาม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ได้แก่แบบสำรวจและแบบสอบถาม

แบบสำรวจ มี 2 ชุด ในการเก็บข้อมูลภาคสนามเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพหมู่บ้าน
และสภาพบริเวณโรงเรียนภาคละ 1 โรงเรียน รวม 4 โรงเรียน

แบบสอบถาม มี 3 ชุด เก็บข้อมูล 34 โรงเรียน

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร-ครู เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ
ของผู้บริหารและครู สภาพทางการศึกษา ปัญหาและแนวทางการพัฒนาของโรงเรียนตำรวจ
ตระเวนชายแดน

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับนักเรียน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของ
นักเรียน สภาพทางการศึกษา ด้านวิชาการและกิจกรรมนักเรียน ปัญหาด้านสภาพหมู่บ้าน และ
สภาพทางการศึกษาด้านวิชาการและกิจกรรมนักเรียน และแนวทางการพัฒนาโรงเรียนตำรวจ
ตระเวนชายแดน

ชุดที่ 3 สำหรับผู้นำชุมชน เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้นำชุมชน สภาพ
ทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ปัญหาด้านสภาพหมู่บ้านและสภาพทาง
การศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียน
ตำรวจตระเวนชายแดน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากการไปสำรวจลงพื้นที่ภาคสนามโรงเรียนตำรวจตระเวน
ชายแดนทั้ง 4 ภูมิภาค ภาคละ 1 โรงเรียน ด้วยตนเอง และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการนำ
แบบสอบถามไปให้กองกำกับการ 5 กองบังคับการอำนวยการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นผู้จัด
ส่งและเก็บรวบรวมให้ ได้รับแบบสอบถามตอบกลับ 30 โรงเรียน จากทั้งหมด 34 โรงเรียน
คิดเป็นร้อยละ 88.2 จำแนกเป็นผู้บริหาร 26 คน ครู 139 คน นักเรียน 282 คน ผู้นำชุมชน

26 คน คิดเป็นร้อยละ 76.4 74.3 72.4 และ 76.4 ตามลำดับ รวมแบบสอบถามทั้งหมด 644 ฉบับ ตอบกลับ 473 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 73.4

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้านการสำรวจสภาพหมู่บ้านและสภาพบริเวณโรงเรียน โดยการสรุปรวบรวมแล้วเสนอรูปความเรียง
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X โดยวิธีการทางสถิติโดยใช้ค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
3. วิเคราะห์ข้อมูลด้านปัญหาของโรงเรียน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X โดยใช้ค่า $\bar{X}$ และ S.D. แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
4. เปรียบเทียบข้อมูลด้านสภาพและปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างกัน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X โดยสภาพใช้ χ^2 ความสำคัญของปัญหาใช้ ANOVA แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
5. วิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โดยสรุปรวบรวมแล้วเสนอในรูปความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ จำแนกตามภูมิภาค

1.1 สภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ในภาคกลาง

จากการศึกษาเอกสาร กชช.2ค จำนวน 8 โรงเรียน ในจังหวัดจันทบุรีและกาญจนบุรี พบว่าสภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ในภาคกลางเป็นหมู่บ้านนอกเขตสุขาภิบาลทุกโรงเรียน มีจำนวนราษฎรโดยเฉลี่ย 525 คนมีจำนวนครัวเรือนโดยเฉลี่ย 83 ครัวเรือน มีเชื้อชาติไทยเป็นหลักและยังมีชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง ชนกลุ่มน้อย มอญ พม่า บ้างที่อยู่อาศัยมุงสังกะสีเป็นหลัก ใช้ถนนลาดยางหรือคอนกรีตเป็นหลัก มีไฟฟ้า โทรทัศน์ ประปาใช้ไม่ครบทุกบ้าน มีบริการสาธารณสุขในหมู่บ้าน มีการบริการสาธารณสุขในหมู่บ้าน มีศูนย์บริการสาธารณสุขมูลฐานชุมชน นับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก คนในหมู่บ้านที่อายุ 15-40 ปี ที่ไม่รู้หนังสือโดยเฉลี่ยร้อยละ 7 การประกอบอาชีพทำไร่ ทำนา เป็นหลัก รายได้โดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า

20,000 บาท/ปี อัตราค่าจ้างต่อวัน 71 บาท มีระดับการเร่งรัดการพัฒนาที่ระดับ 1 เป็นส่วนใหญ่

จากการศึกษาโดยการสำรวจในหมู่บ้านแม่บ้านน้อย จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า สภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ในภาคกลาง มีที่ตั้งมีลักษณะใกล้ภูเขา มีแม่น้ำไหลผ่านหมู่บ้าน สภาพบ้านมีบ้านทั้งชั้นเดียวและสองชั้น มีลักษณะบ้านไทยภาคกลางทั่วไป มีบริการสาธารณะในหมู่บ้าน เช่น วัด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนระดับประถม และศาลาประชาคม วัฒนธรรมในหมู่บ้าน มีงานบุญตามประเพณีวันพระวันสำคัญทางศาสนาของไทยทั่วไป อาชีพปลูกข้าวโพดเป็นส่วนใหญ่

1.2 สภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการศึกษาจากเอกสาร กชช.2ค จำนวน 4 โรงเรียน ในจังหวัดสุรินทร์ และเลข พบว่า สภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นหมู่บ้านนอกเขตสุขาภิบาลทุกโรงเรียน มีจำนวนราษฎรโดยเฉลี่ย 332 คน มีจำนวนครัวเรือนประมาณ 63 ครัวเรือน มีเชื้อชาติไทย ที่อยู่อาศัยมุงสังกะสีเป็นหลัก ใช้ถนนลาดยางหรือคอนกรีตเป็นหลัก มีไฟฟ้าและโทรศัพท์ใช้ไม่ครบทุกบ้าน บริการสาธารณะในหมู่บ้านมีบริการสาธารณสุข ศูนย์บริการสาธารณสุขมูลฐาน การนับถือศาสนาพุทธ คนในหมู่บ้านที่อายุระหว่าง 15-40 ปีที่ไม่รู้หนังสือโดยเฉลี่ยร้อยละ 1 การประกอบอาชีพทำไร่เป็นหลัก รายได้โดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 14,000 บาท ต่อปี อัตราค่าจ้างต่อวัน 55 บาท ระดับการเร่งรัดการพัฒนาที่ระดับ 1 เป็นส่วนใหญ่

จากการศึกษาโดยการสำรวจภาคสนามในหมู่บ้านโคกแสง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้นมีที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบติดชายแดนกัมพูชา สภาพบ้านไทยทั่วไป 2 ชั้นและชั้นเดียว มีสถานบริการสาธารณสุขในหมู่บ้าน เป็นสำนักสงฆ์ กิจกรรมธนาคารข้าว ร้านค้าที่ประชาชนรวมตัว โรงเรียนระดับประถม ศาลาประชาคม และห้องสมุดประชาชน วัฒนธรรมในหมู่บ้าน งานบุญตามประเพณีไทย โดยเฉพาะวันออกพรรษา จะมีรำอันเดอร์ อาชีพปลูกถั่วและปอ และการอพยพย้ายถิ่นไปรับจ้างตัดอ้อยต่างจังหวัด

1.3 สภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ในภาคเหนือ

จากการศึกษาจากเอกสาร กชช.2ค จำนวน 14 โรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ และเชียงใหม่ พบว่าสภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ในภาคเหนือนั้นเป็นหมู่บ้านอยู่นอกเขตสุขาภิบาลทุกโรงเรียน มีจำนวนประชากร โดยเฉลี่ยจำนวน 1,198 คน โดยมีจำนวน

ครัวเรือนโดยเฉลี่ย 181 ครัวเรือน มีเชื้อชาติชาวเขาเผ่าต่าง ๆ เป็นหลัก มีที่อยู่อาศัยมุงด้วยสังกะสี และใบหญ้า จาก เป็นหลัก ถนนส่วนใหญ่ลาดยางหรือคอนกรีตเป็นหลัก มีไฟฟ้า โทรทัศน์ ระบายน้ำไม่ครบทุกบ้าน มีบริการสาธารณสุขในหมู่บ้าน มีบริการสาธารณสุข ศูนย์บริการสาธารณสุข มูลฐานชุมชน การนับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก คนในหมู่บ้านที่อายุระหว่าง 15-40 ปีที่ไม่รู้หนังสือ โดยเฉลี่ยมีจำนวนร้อยละ 18 มีการประกอบอาชีพทำไร่เป็นหลัก มีรายได้โดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 12,000 บาท อัตราค่าจ้างต่อวันในหมู่บ้านโดยเฉลี่ย 48 บาท ระดับการพัฒนาที่ระดับ 1 เป็นส่วนใหญ่

จากการศึกษาโดยการสำรวจภาคสนามหมู่บ้านห้วยसान จังหวัดเชียงราย พบว่าสภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ในภาคเหนือ นั้น มีสถานที่ตั้งหมู่บ้านเป็นที่ราบบนภูเขา มีลักษณะดินเป็นดินแดง บ้านสภาพชาวเขา มีการบริการสาธารณสุขในหมู่บ้าน มีสถานที่ประกอบพิธีกรรม กิจกรรมธนาคารข้าว หอกระจายข่าว และโรงเรียนระดับประถมศึกษา วัฒนธรรมในหมู่บ้าน มีงานเลี้ยงผี งานวันตรุษจีน และการก่อกองไฟกลางบ้าน การประกอบอาชีพปลูกข้าวโพด ข้าวไร่ ส่วนผลไม้เมืองหนาว กล้วยป่า เป็นหลัก

1.4 สภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ในภาคใต้

จากการศึกษาข้อมูลเอกสาร กชช.2ค จำนวน 8 โรงเรียน ในจังหวัดชุมพร และยะลา พบว่า สภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ในภาคใต้นั้น เป็นหมู่บ้านอยู่นอกเขตสุขาภิบาลในทุกโรงเรียน มีจำนวนราษฎรโดยเฉลี่ยประมาณ 783 คน มีจำนวนครัวเรือนโดยเฉลี่ยประมาณ 178 ครัวเรือน มีเชื้อชาติไทย ที่อยู่อาศัยมุงกระเบื้องเป็นหลัก ใช้ถนนลาดยางหรือคอนกรีตเป็นหลัก มีไฟฟ้า โทรทัศน์ และระบายน้ำไม่ครบทุกบ้าน มีบริการสาธารณสุขในหมู่บ้าน มีบริการสาธารณสุขในหมู่บ้าน ศูนย์บริการสาธารณสุขมูลฐานชุมชน การนับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก คนในหมู่บ้านที่อายุระหว่าง 15-40 ปีที่ไม่รู้หนังสือ มีจำนวนโดยเฉลี่ยร้อยละ 1 มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก รายได้โดยเฉลี่ยมากกว่า 40,000 บาทต่อปี อัตราค่าจ้างต่อวันในหมู่บ้านโดยเฉลี่ย 99 บาท ระดับการเร่งรัดการพัฒนาที่ระดับ 2 เป็นหลัก

จากการศึกษาโดยการสำรวจภาคสนามในหมู่บ้านป่าโจแมเราะ จังหวัดยะลา พบว่าสภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ในภาคใต้นั้นมีสภาพที่ตั้งอยู่ที่ราบบนภูเขา สภาพบ้านไทยทั่วไปเป็นบ้านชั้นเดียว ส่วนใหญ่มีบริการสาธารณสุขในหมู่บ้าน มีมัสยิดและโรงเรียนระดับประถม วัฒนธรรมในหมู่บ้านมีการละหมาดทุกวันศุกร์ มีวันรอมฎอน และการแข่งขันกีฬาระหว่าง

โรงเรียนและชุมชน มีการเพาะปลูกสวนยางและสวนผลไม้ ลองกอง มังคุด ทุเรียน เป็นหลัก

1.5 เปรียบเทียบสภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างกัน

1.5.1 การเปรียบเทียบข้อมูลจากเอกสาร กชช.2ค จำนวน 34 โรงเรียน พบว่าสภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่เป็นหมู่บ้านอยู่นอกเขตสุขภาพทุกภูมิภาค มีจำนวนราษฎรโดยเฉลี่ยในภาคเหนือมากที่สุด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีน้อยที่สุด จำนวนครัวเรือนมีมากที่สุดภาคเหนือและภาคใต้ใกล้เคียงกัน น้อยที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เชื้อชาติไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคใต้ ภาคกลางไทยเป็นหลัก มีชาวเขาและชนกลุ่มน้อยบ้าง

ในภาคเหนือมีเชื้อชาติชาวเขาเป็นหลักและชนกลุ่มน้อย มีภาษาพูดตามเชื้อชาติ ที่อยู่อาศัย ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมุ่งสังกะสีเป็นหลัก ภาคเหนือมุ่งสังกะสี ใบหญ้าจาก เป็นหลัก ภาคใต้มุ่งกระเบื้องเป็นหลัก

มีถนนลาดยางหรือคอนกรีตเป็นหลักในทุกภูมิภาค เวลาเดินทางในทุกภาคไม่ต่ำกว่า 50 นาที โดยในภาคกลางใช้เวลามากที่สุด ใช้มอเตอร์ไซด์และจักรยานสองล้อเป็นหลักในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนในภาคเหนือกับภาคใต้ใช้มอเตอร์ไซด์เป็นหลัก มีสิ่งอำนวยความสะดวก ไฟฟ้า โทรทัศน์ ประปา มีใช้ไม่เกินร้อยละ 60 ในทุกภูมิภาค และประปามีใช้แต่ในภาคกลางและภาคเหนือ

การบริการสาธารณสุขในหมู่บ้าน มีโรงเรียนระดับประถมในหมู่บ้านทุกภูมิภาค และมีศาสนสถานมากเป็นอันดับสองในทุกภูมิภาค โรงเรียนมัธยมมีจำนวนน้อยที่สุดในทุกภูมิภาคและจะมีแต่ในภาคกลาง ภาคใต้และภาคเหนือ

การบริการสาธารณสุขในทุกหมู่บ้าน มีศูนย์บริการสาธารณสุขมูลฐานชุมชน มีจำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ทุกภาค

แหล่งน้ำ มีแหล่งน้ำผิวดินเป็นหลักในทุกภาค

ศาสนา นับถือศาสนาพุทธเป็นหลักทุกภาค

วัฒนธรรม การเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ภาคใต้ ภาคเหนือและภาคกลาง ตามลำดับ

ความรู้ โดยคนในหมู่บ้านที่อายุระหว่าง 15-40 ปี ที่ไม่รู้หนังสือมี
จำนวนมากที่สุดในภาคเหนือ

เศรษฐกิจ ในทุกภูมิภาคมีอาชีพทำไร่ ทำนา เกษตรกรรมเป็นหลัก
รายได้โดยเฉลี่ยและอัตราค่าจ้างต่อวัน ในภาคใต้มีมากที่สุด ภาคเหนือน้อยที่สุด ระดับการเร่งรัด
การพัฒนาที่ระดับ 1 เป็นหลักทุกภูมิภาค ยกเว้นในภาคใต้ที่ระดับ 2 เป็นหลัก

1.5.2 ผลการเปรียบเทียบจากข้อมูลการสำรวจ พบว่า สภาพหมู่บ้านของ
โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างกัน ในด้านสถานที่ตั้ง ในภาคกลางและ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบ ในภาคใต้และภาคเหนือ อยู่บนภูเขา มีสภาพบ้าน
เป็นบ้านไทยทั่วไปในทุกภาค ยกเว้นในภาคเหนือที่เป็นบ้านแบบชาวเขา คือพื้นเป็นพื้นดิน มีกองไฟ
กลางบ้าน ยกแคร่สำหรับนอน แหล่งน้ำที่สำคัญในภาคเหนือและภาคใต้ใช้ประปาบนภูเขา แต่ภาค
กลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้แม่น้ำและอ่างเก็บน้ำ ตามลำดับ บริการสาธารณสุขในหมู่บ้าน
นั้นมีโรงเรียนระดับประถมและศาสนสถานทุกหมู่บ้านโดยสภาพในภาคใต้มีมีสัทธิสร้างด้วยอิฐ เป็น
ตึก 2 ชั้น ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการสร้างด้วยไม้ ยกพื้นสูง แต่ภาคเหนือ
เป็นศาลามุงจาก เป็นลานกว้างโล่ง วัฒนธรรม สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนา ประเพณีเป็น
หลักในทุกภูมิภาค อาชีพเกษตรกรรมปลูกพืชตามสภาพเศรษฐกิจ สภาพแวดล้อม เป็นหลัก และใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการอพยพตามต่างจังหวัดเพื่อรับจ้างอีกด้วย

ตอนที่ 2 สภาพบริเวณโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจำแนกตามภูมิภาค

2.1 สภาพบริเวณโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภาคกลาง

จากการศึกษาเอกสารข้อมูลโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 8 โรงเรียน
พบว่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภาคกลางทุกโรงเรียนมีอาคารเรียน พระพุทธรูป
เสาชิง หอน้ำ หอน้ำดื่ม แปลงเกษตรและสนามฟุตบอล และโรงเรียนมีบ่อเลี้ยงปลา มีโดยเฉลี่ย
ร้อยละ 88 โรงเรียนมีอาคารอเนกประสงค์เป็นจำนวนน้อยที่สุด ซึ่งมีจำนวนโดยเฉลี่ยร้อยละ
13 นอกจากนี้มีการจัดห้องตัดผม โรงเรียนสิงห์ใหม่ แปลงหม่อน จำนวนครูโดยเฉลี่ย 6 คน จำนวน
นักเรียนโดยเฉลี่ย 115 คน จำนวนพื้นที่ของโรงเรียนโดยเฉลี่ย 37 ไร่

ประเภทของที่ดิน ส่วนใหญ่ได้จากเอกชนและป่าสงวนแห่งชาติมอบให้

จากการสำรวจภาคสนามในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแม่บ้านน้อย จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าโรงเรียนนี้พระอธิการเสถียร ประภาโส เป็นผู้ริเริ่มขอให้มีการจัดตั้ง และได้รับการสนับสนุนที่ดินจากราษฎรด้วย มีครูตำรวจตระเวนชายแดนทั้งหมด 4 นาย มีคุณวุฒิ ต่ำกว่าปริญญาตรี ทำหน้าที่ในการสอนและควบคุมโครงการต่าง ๆ แต่งกายชุดตำรวจตระเวนชายแดน มีนักเรียน 65 คน เชื้อชาติไทย มอญ กะเหรี่ยง แต่งกายชุดนักเรียน ร่างกายแข็งแรง ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ใช้หนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก มีการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด มีการสอนด้านการเกษตร การปลูกไผ่ตง เพิ่มเติม ใช้ภาษาไทยกลางในการสอน กิจกรรมในโรงเรียน มีการบริการอาหารกลางวัน การจัดสหกรณ์ มีการแข่งขันกีฬาในโรงเรียน โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากบริษัทเซลล์ โรงเรียนพลับพลายชัย ประชาชนบ้านแม่บ้านน้อยและสโมสรไลออนส์ และมีการตรวจเยี่ยมจาก กก.ตชด. 13 สถาบันราชภัฏนครปฐม และเกษตรอำเภอไทรโยค นอกจากนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จเยี่ยมชมโครงการตามพระราชดำริ

สภาพบริเวณโรงเรียนเป็นพื้นที่ราบ มีอาคารเรียนเป็น 2 หลัง เป็นอาคารถาวรชั้นเดียว สนามเด็กเล่นอยู่หน้าห้องอนุบาล มีอุปกรณ์การเล่น เช่น ชิงช้า ที่ลื่น ที่โหน โค้งเหล็กและล้อยางฝังดิน ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนอยู่ในอาคารเรียน ในห้องมีโต๊ะสำหรับเด็ก 20 ที่นั่ง มีการตกแต่งห้องด้วยการ์ตูนรูปต่าง ๆ โรงอาหารเป็นที่โล่งมุงสังกะสี มีตู้เก็บอาหาร ชั้นวางของ เต่าแก๊ส ส่วนที่รับประทานอาหารอยู่ใต้ต้นहुกวางบ้านพักครูมี 1 หลัง ยกพื้นสูง เป็นไม้ มุงสังกะสี สหกรณ์อยู่ในอาคารเรียน มีตู้แสดงสินค้า เรือนพยาบาลอยู่ในอาคารเรียน มีเตียง 1 เตียง ตู้ใส่ยา 2 หลัง เรือนเพาะชำสร้างด้วยอิฐ 4 ก้อน ผนังตีด้วยไม้ระแนง หลังคามุงจาก ถังเก็บน้ำฝนเป็นรูปวง 4 วง ต่อท่อจากหลังคา บ่อเลี้ยงปลาเป็นบ่อปูน พระพุทธรูป เสาธงอยู่หน้าอาคารเรียน ห้องน้ำห้องส้วมอยู่หลังอาคารเรียน แยกชายหญิง นักเรียนกับครู เป็นแบบราดน้ำ แปลงเกษตร ปลูกผักบุ้ง ผักกาด ถั่วฝักยาว ไม่มีการกางมุ้ง แปลงไม้ผล ปลูกไผ่ตง ถั่วเขียว ถั่วขาว สภาพแห้ง วิทยุพกคลุม สนามฟุตบอลอยู่หน้าอาคารเรียน ประตูฟุตบอลสร้างด้วยเหล็กแป้นทาสีเหลือง สนามวอลเลย์บอลล์พื้นลาดปูนมีตาข่าย 1 อัน เสาเป็นไม้ไผ่ ที่พักนักเรียนบ้านไกลเป็นอาคารชั้นเดียว ใช้ไม้แฝกเป็นฝา หลังคามุงสังกะสี ส้วมแยกจากตัวบ้าน

2.2 สภาพบริเวณโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการศึกษาเอกสารข้อมูลโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 4 โรงเรียน พบว่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทุกโรงเรียนนั้น มีอาคารเรียน สนามเด็กเล่น โรงอาหาร บ้านพักครู เรือนพยาบาล โรงเรียนเลี้ยงไก่ ถึงเก็บน้ำ พระพุทธรูป เสาธง แปลงเกษตร แปลงไม้ผล สนามฟุตบอล ห้องน้ำห้องส้วม และโรงเรียน มีห้องสมุด ศาลาเอนกประสงค์ สหกรณ์และเรือนเพาะชำ มีจำนวนโดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 75 และมีโรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์และสนามวอลเลย์บอลจำนวนน้อยที่สุด โดยเฉลี่ยร้อยละ 25 นอกจากนี้ ได้มีการจัดแปลงปลูกสะเดา มะขามหวาน ไม้ตงหวาน ไม้สักและรัตนมวี่ จำนวนครูโดยเฉลี่ย 7 คน จำนวน นักเรียนโดยเฉลี่ย 77 คน และจำนวนพื้นที่ของโรงเรียน 23 ไร่ ประเภทของที่ดินเป็นป่าสงวนแห่งชาติ

ข้อมูลการสำรวจภาคสนามโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโคกแสง จังหวัดสุรินทร์ พบว่าโรงเรียนได้รับการจัดตั้งโดยการขอจากราษฎร พร้อมทั้งให้การสนับสนุนที่ดิน ในการจัดตั้งโรงเรียน มีครูตำรวจชายแดน 7 นาย มีวุฒิปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ มีหน้าที่สอนและควบคุมโครงการต่าง ๆ แต่งกายชุดตำรวจตระเวนชายแดน มีนักเรียน 150 คน มีเชื้อชาติไทย แต่งชุดนักเรียน มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง ร่าเริงแจ่มใส ใช้หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2533) และใช้หนังสือเรียนของกระทรวงเป็นหลัก มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และมีการสอนเพิ่มเติมด้านการเกษตร และการเลี้ยงสัตว์ ใช้ภาษาไทยกลางในการสอน มีการจัดกิจกรรมในโรงเรียน เช่น การบริการอาหารกลางวัน บริการสุขภาพ สหกรณ์ในโรงเรียน กิจกรรมธนาคารข้าว การร่วมมือกับชุมชน ด้านการเกษตร การพัฒนาท้องถิ่น และร่วมงานตามประเพณี โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจาก ชมรมลูกเสือรถไฟมักกะสัน วิทยาลัยเทคนิคสุรินทร์ วิทยาลัยวิบูลย์ และร้านเอสโซโก โรงเรียนได้รับการตรวจเยี่ยมจาก ผบ.ร้อย ตชด. ผกก.ตชด. 21 ประมงจังหวัดสุรินทร์ เกษตรอำเภอกาบเชิง และวิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์ นอกจากนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จเยี่ยมชมโครงการตามพระราชดำริ

สภาพบริเวณโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโคกแสงซึ่งตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสภาพที่ตั้งเป็นพื้นที่ราบ มีอาคารเรียน 2 หลัง เป็นอาคารถาวรชั้นเดียว อาคารเอนกประสงค์สร้างด้วยอิฐมุงกระเบื้อง สนามเด็กเล่นอยู่บริเวณหน้าอาคารเรียน มีชิงช้า

ที่เล่น กีฬา พื้นเป็นสนามหญ้า และมีหลุมหลบภัย ห้องสมุดมีชั้นวางหนังสือและโต๊ะนั่งอ่านหนังสือ
 โรงอาหารมุงสังกะสี กั้นด้วยอิฐ แยกห้องครัว ที่รับประทานอาหาร บ้านพักครูชั้นเดียว มี 5 หลัง
 สร้างด้วยไม้อัด หลังคาสังกะสี สหกรณ์อยู่ในอาคารเอนกประสงค์ มีตู้ใส่ของ เรือนพยาบาล
 เตียง 1 เตียง มีตู้เก็บยา โรงเรือนเลี้ยงไก่ มุงจาก ตีด้วยไม้เป็นเล้า เรือนเพาะชำมุงด้วย
 สังกะสีตีด้วยไม้ระแนง โรงเรือนเลี้ยงสุกร แม่พันธุ์ขนาดใหญ่ 1 ตัว ถึงเก็บน้ำทำด้วยวงปูน
 บ่อเลี้ยงปลาเป็นบ่อดิน พระพุทธรูป เสาธง อยู่หน้าโรงเรือน แปลงเกษตร ปลูกผักกาด ผักบุ้ง
 ผักคะน้า อดอาหารกางมุ้ง แปลงไม้ผลปลูกฝรั่ง กล้วย พืชแซม สนามฟุตบอล มีประตูฟุตบอลสร้าง
 ด้วยเหล็กแป๊ป อื่น ๆ โรงรีดนมวัว

2.3 สภาพบริเวณโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในภาคเหนือ

จากการศึกษาเอกสารข้อมูลโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 14 โรงเรียน พบว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในภาคเหนือทุกโรงเรียนมี อาคารเรียน พระพุทธรูป
 เสาธง โรงอาหาร บ้านพักครู ห้องน้ำห้องส้วมและสนามฟุตบอล และโรงเรียนมีเรือนเพาะชำ
 โดยเฉลี่ยร้อยละ 85 และมีสนามฟุตบอลและสนามตะกร้อที่มีจำนวนน้อยที่สุดโดยเฉลี่ยร้อยละ 7
 นอกจากนี้ได้มีการจัดร้านตัดผม แปลงดอกไม้ พื้นที่ป่าอนุรักษ์ จำนวนครูโดยเฉลี่ย 5 คน จำนวน
 นักเรียนโดยเฉลี่ย 112 คน และจำนวนพื้นที่ของโรงเรียนโดยเฉลี่ย 10 ไร่ ประเภทของที่ดิน
 เป็นป่าสงวนแห่งชาติเป็นหลัก

ข้อมูลการสำรวจภาคสนามโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเทคนิคสุโขทัย
 จังหวัดสุโขทัย พบว่าโรงเรียนได้รับการจัดตั้งจากการร้องขอของราษฎร พร้อมทั้งให้การ
 สนับสนุนที่ดินในการก่อสร้าง ครูตำรวจตระเวนชายแดนมี 6 นาย ส่วนใหญ่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี
 มีหน้าที่ในการสอนและควบคุมโครงการต่าง ๆ แต่งกายชุดตำรวจตระเวนชายแดน มีนักเรียน
 72 คน แต่งกายชุดนักเรียน มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง ร่าเริง แจ่มใส การกล้าแสดงออก
 ค่อนข้างน้อย โรงเรียนใช้หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุงแก้ไข
 พ.ศ. 2533) และใช้หนังสือเรียนเป็นหลัก มีการจัดการเรียนการสอนตามที่หลักสูตรกระทรวง
 ศึกษาธิการกำหนด และมีการสอนเพิ่มเติมด้านการปลูกดอกไม้เมืองหนาว ใช้ภาษาไทยกลางใน
 การสอน และในชั้นเด็กเล็กใช้ภาษาชาวเขาด้วย มีการจัดกิจกรรมในโรงเรียน ได้แก่ การ
 แข่งขันกีฬา การบริการอาหารกลางวัน การส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษา การร่วมประเพณีใน

หมู่บ้าน และการบริการสุขภาพอนามัย นอกจากนั้นยังได้รับการตรวจเยี่ยมจาก กก.ตชด.32 สหกรณ์เมืองเชียงราย เกษตรจังหวัดเชียงราย วิทยาลัยเกษตรเชียงราย สถาบันราชภัฏ

จากการไปสำรวจสภาพบริเวณโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเทคนิค
 ดุสิต ซึ่งตั้งอยู่ในภาคเหนือนี้มีที่ตั้งอยู่บนภูเขา มีอาคารเรือนถาวรไม้ 1 หลัง อาคารเอนก
 ประสงค์เป็นอิฐ 1 หลัง สนามเด็กเล่น ซึ่งช้าและห่วงสำหรับโหน ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน
 สร้างด้วยไม้ปลูกแยกจากอาคารเรียน ห้องสมุดอยู่ในอาคารเรียน มีชั้นเก็บหนังสือและโต๊ะนั่ง
 อ่านหนังสือ ศาลาเอนกประสงค์ ศาลามุงจาก โรงอาหารมีพื้นที่ประกอบอาหารแยกกับโรง
 อาหาร ซึ่งเป็นศาลามุงจาก ห้องเก็บอุปกรณ์ บ้านพักครูเป็นอาคารถาวร 1 หลัง อีกหลังเป็น
 อาคารชั่วคราว สหกรณ์อยู่ในบ้านพักครูถาวร ห้องพยาบาลมีเตียง 1 เตียง มีตู้ใส่ยา โรงเรือน
 เลี้ยงไก่เป็นอาคารชั้นเดียวตีด้วยระแนง หลังคามุงจาก เรือนเพาะชำ โรงไม้เล็ก ๆ หลังคา
 มุงจาก ใช้ประปาภูเขาต่อไปยังจุดต่าง ๆ ของโรงเรียน บ่อเลี้ยงปลาเป็นบ่อดิน โรงเก็บวัสดุ
 อุปกรณ์ ศาลามุงจากไม้ระแนงเป็นฝา พื้นลาดปูน พระพุทธรูป เสาธง อยู่หน้าอาคารเรียน
 ห้องน้ำห้องส้วมมี 5 ห้อง ห้องอาบน้ำ 2 ห้อง แยกหญิงชาย และครูกับนักเรียน เป็นแบบราดน้ำ
 แปลงเกษตร ปลูกพืชไร่ ผัก ไม้ได้กวางมั่ง แปลงไม้ผล กล้าย ผักเมืองหนาว สนามฟุตบอล
 สนามธรรมชาติ ประตูล้อมรั้ว

2.4 สภาพบริเวณโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในภาคใต้

จากการศึกษาเอกสารข้อมูลโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 34 โรงเรียน พบว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในภาคใต้ทุกโรงเรียนมีอาคารเรียน พระพุทธรูป เสาธง
 ห้องน้ำ ห้องส้วมและสนามฟุตบอล โรงเรียนที่มีโรงอาหารและบ้านพักครู มีจำนวนโรงเรียนเฉลี่ย
 ร้อยละ 88 และมีสนามตะกร้อ จำนวนน้อยที่สุดโดยเฉลี่ยร้อยละ 13 อื่น ๆ เช่น มีการจัดสวน
 หอ้อมและแปลงสับปะรด จำนวนครูโดยเฉลี่ย 7 คน จำนวนนักเรียนโดยเฉลี่ย 105 คน และ
 จำนวนพื้นที่ของโรงเรียนโดยเฉลี่ย 37 ไร่ ประเภทที่ดินเป็นป่าสงวนแห่งชาติเป็นหลัก

ข้อมูลการสำรวจภาคสนาม พบว่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านป่าโจ
 แมเราะะ จังหวัดยะลา พบว่าโรงเรียนได้รับการจัดตั้งจาก ผกก.ตชด.44 ร่วมกับคณะนักศึกษา
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมีราษฎรบริจาคที่ดินจัดตั้งโรงเรียน มีครูตำรวจตระเวนชายแดน
 5 นาย ส่วนใหญ่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีหน้าที่สอนและควบคุมโครงการต่าง ๆ แต่งกายชุดตำรวจ

ตระเวนชายแดน มีนักเรียน 30 คน แต่งกายชุดนักเรียน มีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ ร่าเริงแจ่มใส กล้าแสดงออกในการพบปะพูดคุยกับบุคคลภายนอก โรงเรียนใช้หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และหนังสือเรียนเป็นหลัก มีการจัดการเรียนการสอนตามที่หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการกำหนด อีกทั้งมีการงดการเรียนการสอนในวันศุกร์ เวลา 12.30-13.30 น. เพื่อให้นักเรียนไปทำพิธีละหมาด และยังสอนเพิ่มเติมด้านการเกษตร การทำสวนยาง และสวนผลไม้ กิจกรรมในโรงเรียน เช่น การจัดงานวันเด็ก การบริการสุขภาพ การบริการอาหารกลางวัน สหกรณ์ในโรงเรียน ได้รับการตรวจเยี่ยมโรงเรียนจากกองร้อย ตชด.442,445 กก.ตชด.44 และเกษตรตำบล

สภาพบริเวณโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในภาคใต้ที่ตั้งอยู่บนภูเขา มีอาคารเรียนถาวรสร้างด้วยอิฐ 1 หลัง ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนอยู่ในอาคารเรียนเป็นห้องเด็กปฐมวัยมีโต๊ะเล็ก นั่งกับพื้น ตกแต่งห้องด้วยรูปการ์ตูน โรงอาหารเป็นอาคารชั้นเดียว เป็นตึก มีห้องสำหรับเก็บอุปกรณ์ ห้องสำหรับประกอบอาหารและที่รับประทานอาหาร บ้านพักครู 1 หลัง บ้านชั้นเดียวสร้างด้วยอิฐ ห้องสหกรณ์ปลูกแยกกับอาคารเรียน มี 1 ห้อง สร้างด้วยอิฐ ห้องพยาบาลมี 2 เตียง ใช้ประปาภูเขา บ่อปลาเป็นบ่อดิน เสาธงหน้าอาคารเรียน ห้องน้ำห้องส้วม มี 4 หลัง แบ่งครูนักเรียนชายหญิง ใช้แบบราดน้ำ แปลงเกษตรปลูกผัก แปลงไม้ผล ปลูกกล้วย มะม่วง ขนุน สนามฟุตบอลอยู่หน้าอาคารเรียน มีประตูฟุตบอลสร้างด้วยไม้ไผ่ สนามวอลเลย์บอล สนามตะกร้อ มี เสาไม้ไผ่ มีตาข่าย พื้นดิน อื่น ๆ เลี้ยงนกกระทามีการระบายลงสู่บ่อปลา

2.5 การเปรียบเทียบข้อมูลสภาพบริเวณโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างกัน

2.5.1 ผลการเปรียบเทียบเอกสารข้อมูลโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 34 โรงเรียน พบว่า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างกันนั้นมีอาคารเรียน พระพุทธรูป เสาธง สนามฟุตบอล ห้องน้ำ ห้องส้วม ครบทุกโรงเรียน อาคารเอนกประสงค์และศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในทุกภูมิภาคมีจำนวนต่ำกว่าร้อยละ 60

ห้องสมุด ศาลาเอนกประสงค์ สหกรณ์ ในทุกภูมิภาคมีจำนวนต่ำกว่าร้อยละ 75 แต่โรงอาหาร บ้านพักครูในทุกภูมิภาคมีจำนวนมากกว่าร้อยละ 75

บ่อเลี้ยงปลา โรงเรือนเพาะเห็ดและแปลงเกษตร ในทุกภูมิภาค มีจำนวนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50

เรือนเพาะชำในทุกภูมิภาคมีจำนวนมากกว่าร้อยละ 70 ยกเว้น ภาคใต้ที่มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 30

โรงเรือนเลี้ยงไก่ ในทุกภูมิภาคมีจำนวนมากกว่าร้อยละ 60 แต่ บ่อน้ำมีจำนวนต่ำกว่าร้อยละ 60

โรงเรือนเลี้ยงสุกรในทุกภูมิภาคมีจำนวนต่ำกว่าร้อยละ 40

โรงเก็บวัสดุอุปกรณ์ในทุกภูมิภาคมีจำนวนร้อยละ 25

แปลงไม้ผลมีครบทุกโรงเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมี น้อยที่สุดในภาคใต้ มีจำนวนเป็นร้อยละ 25

สนามวอลเลย์บอลในทุกภูมิภาคมีจำนวนไม่เกินร้อยละ 50 ยกเว้น ในภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่มี

ที่พักนักเรียนบ้านไกลมีในทุกภูมิภาคยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนั้นในภาคกลางกับภาคเหนือมีห้องตัดผม ภาคกลางมีโรง เลี้ยงไหม แปลงหม่อน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแปลงปลูกสะเดา มะขามหวาน ไม้ตง ไม้สัก โรงรีดนมวัว ภาคเหนือ มีแปลงดอกไม้ พื้นที่ป่านุรักษ์ ภาคใต้มีส่วนห่อหมก แปลงสับปะรด

จำนวนครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคใต้มีมากที่สุด โดยใน ทุกภูมิภาคมีครูเฉลี่ยไม่เกิน 7 คน

จำนวนนักเรียนในภาคกลางมีมากที่สุดโดยในทุกภูมิภาคเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 70 คน

จำนวนพื้นที่ของโรงเรือน มีจำนวนในภาคกลาง ภาคใต้ มากที่สุด โดยในทุกภูมิภาคโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 10 ไร่

ประเภทที่ดิน ในทุกภาคมีประเภทที่ดินของป่าสงวนแห่งชาติเป็นหลัก ยกเว้นภาคกลางมีที่ดินของเอกชนเป็นหลัก

2.5.2 ผลการเปรียบเทียบข้อมูลจากการสำรวจ 4 โรงเรือน พบว่า การ จัดตั้งโรงเรือนโดยการร้องขอจากราษฎรในทุกภูมิภาค ยกเว้นในภาคใต้ที่ ศชด. ร่วมกับคณะ นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้รับการสนับสนุนจากราษฎรในการบริจาคที่ดินจัดตั้ง

โรงเรียน อัตราส่วนระหว่างครูกับนักเรียนในภาคใต้มีน้อยที่สุดคือ 1:6 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราส่วนมากที่สุดคือ 1:21 วุฒិการศึกษาศงครูในทุกภูมิภาคมีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีวุฒิระดับปริญญาตรี การแต่งกายเป็นชุดตำรวจตระเวนชายแดนในทุกภาค นักเรียนมีเชื้อชาติไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ส่วนภาคเหนือเป็นชาวเขาเผ่าลื้อชอง ภาคกลางเป็นไทย กะเหรี่ยง มอญ มีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ตามวัย อีกทั้งยังมีลักษณะเด่นในนักเรียนภาคใต้ที่มีความกล้าแสดงออก พบปะพูดคุยกับบุคคลภายนอกโรงเรียนให้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และหนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลักในทุกภาค การจัดการเรียนการสอนตามที่หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการกำหนดทุกภูมิภาค แต่แตกต่างกันตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ในแต่ละภูมิภาคเพิ่มเติมอีกด้วย ภาษาที่ใช้สอนเป็นภาษาไทยกลางในทุกภูมิภาค และในภาคเหนือและภาคใต้ยังมีการใช้ภาษาถิ่นในการสอนชั้นเด็กเล็กควบคู่ไปด้วย กิจกรรมในโรงเรียน มีการจัดอาหารกลางวัน สหกรณ์ การจัดการแข่งขันกีฬาและร่วมงานตามประเพณีศาสนา วัฒนธรรมในหมู่บ้านในทุกภูมิภาค เป็นศูนย์กลางด้านการเกษตรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือและภาคใต้ เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนั้นสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ เยี่ยมชมโครงการในพระราชดำริในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านแม่ น้ำน้อยและบ้านโคกแสง และทั้งสองโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐการและเอกชนในโรงเรียนทั้งสองมากกว่าโรงเรียนอื่น ได้มีการตรวจเยี่ยมจากกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่รับผิดชอบโรงเรียนในทุกภูมิภาคและในภาคเหนือมีการตรวจเยี่ยมจากหน่วยราชการอื่นมากที่สุด

จากการสำรวจสภาพบริเวณโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างกันนั้น พบว่าในด้านสภาพที่ตั้งในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่บนพื้นที่ราบ และในภาคเหนือ ภาคใต้ อยู่บนภูเขา

อาคารเรียนในทุกภูมิภาคเป็นอาคารถาวรชั้นเดียว
อาคารเอนกประสงค์ เป็นอาคารถาวร และมีแต่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ

สนามเด็กเล่นอยู่หน้าอาคารเรียนเป็นส่วนใหญ่ มีอุปกรณ์การเล่นไม่แตกต่างกันในทุกภูมิภาค และในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีหลุมหลบภัยอยู่ในสนามเด็กเล่น ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน มีการก่อสร้างเป็นสัดส่วนแยกจากอาคารเฉพาะในภาคเหนือ

ห้องสมุดมีในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ศาลาเอนกประสงค์มีแต่ในภาคเหนือและมีลักษณะศาลามุงจาก
 โรงอาหารมีที่ประกอบอาหาร โรงอาหาร ที่เก็บอุปกรณ์แยกจาก
 กันอย่างชัดเจนในทุกภูมิภาค

บ้านพักครู เป็นบ้านชั้นเดียวในทุกภูมิภาค มีจำนวนแตกต่างกันโดย
 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ ตามลำดับ
 สหกรณ์ อยู่ในอาคารรวมทุกภูมิภาค ยกเว้นภาคใต้เป็นอาคารเฉพาะ
 ห้องพยาบาลในทุกภูมิภาคมีจำนวน 1-2 เตียง
 โรงเลี้ยงไก่ เรือนเพาะชำ ในทุกภูมิภาคมีสภาพคล้ายกัน มุงด้วย
 จาก ฝาตีด้วยไม้ระแนง

โรงเรือนเลี้ยงสุกร มีแต่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นปูน กัน
 คอกด้วยไม้ มีแม่พันธุ์ 1 ตัว

ถังเก็บน้ำ ส่วนใหญ่เป็นวงปูนและโองเก็บน้ำในภาคกลางและภาค
 ตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาคเหนือกับภาคใต้ใช้ประปาภูเขา

บ่อเลี้ยงปลาเป็นบ่อดิน ในทุกภาคยกเว้นภาคกลางเป็นบ่อปูน
 พระพุทธรูป เสาธง อยู่หน้าอาคารเรียน ยกเว้นในภาคใต้มีแต่เสาธง
 ห้องน้ำห้องส้วม แยกกับอาคารเรียนในทุกภูมิภาค และเป็นแบบส้วม
 ราวน้ำ แยกชายหญิง นักเรียนกับครู

แปลงเกษตร ปลูกผักบึง ผักกาด คะน้า ในทุกภูมิภาค มีการกางมุ้ง
 ในทุกภาค ยกเว้นภาคกลางและภาคเหนือ

แปลงไม้ผล ในภาคกลางปลูกไผ่ตง กล้วยน้ำว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือปลูกฝรั่งและพืชแซม มีระบบสปริงเกอร์การจ่ายน้ำ ภาคเหนือปลูกผลไม้เมืองหนาว
 ภาคใต้ปลูกสะตอ ขนุน มะม่วง กล้วย

สนามฟุตบอล อยู่หน้าอาคารเรียนในทุกภูมิภาค ประตูฟุตบอลเป็น
 เหล็กแป๊ป ในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนในภาคเหนือและภาคใต้เป็นไม้ไผ่

สนามวอลเลย์บอล มีในภาคกลาง ซึ่งมีสภาพพื้นลาดปูน เสาเป็นไม้
 และในภาคใต้ เสาเป็นไม้ พื้นดิน

ตะกร้อ มีในภาคใต้โดยเสาเป็นไม้ไผ่ มีตาข่าย พื้นเป็นดิน
ที่พักนักเรียนบ้านไกล มีแต่ในภาคกลาง สร้างด้วยไม้แฝงเป็นฝา
พื้นเป็นไม้ ชั้นเดียว

นอกจากนั้น แตกต่างกันไปตามสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ โดย
ในภาคกลางมีการอนุรักษ์ธรรมชาติ ภูเขาด้านหน้าโรงเรียนป่าโปร่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
โรงเรียนม้ว ภาคใต้ มีการเลี้ยงนกกระทา

ตอนที่ 3 สภาพทางการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

3.1 สถานภาพ

สถานภาพของผู้บริหารและครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

จากแบบสอบถามพบว่าในภาพรวม ส่วนใหญ่ผู้บริหารมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ใน
ภูมิภาคเดียวกันกับที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยคิดเป็นร้อยละ 61.5 อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ
73.1 คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุดต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 80.8 มีประสบการณ์ในการ
ทำงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 5-7 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.6 หน้าที่ของผู้บริหาร
ในโรงเรียน สอนและบริหาร คิดเป็นร้อยละ 53.8 หน้าที่อื่นนอกจากตำรวจตระเวนชายแดน
คืองานมวลชนสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 53.8 รายได้ของผู้บริหาร 8,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อย
ละ 53.8 สาเหตุที่มารับราชการ ผู้บริหารต้องการส่งเสริมให้เด็กในท้องถิ่นทุรกันดารให้มีคุณภาพ
ชีวิตที่ดีขึ้นเป็นลำดับแรก คิดเป็นร้อยละ 92.3 ความต้องการในการเปลี่ยนแปลงหลังจากเป็นครู
ตำรวจตระเวนชายแดนนั้นผู้บริหารไม่ต้องการย้าย คิดเป็นร้อยละ 80.8

จากแบบสอบถามพบว่าในภาพรวม ส่วนใหญ่ครูมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ใน
ภูมิภาคเดียวกันกับที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยคิดเป็นร้อยละ 55.4 อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ
43.2 คุณวุฒิทางการศึกษาสูงสุดต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 74.1 มีประสบการณ์ในการ
ทำงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 5-7 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.1 หน้าที่ของครูใน
โรงเรียน สอนประจำชั้นทุกวิชา คิดเป็นร้อยละ 71.9 หน้าที่อื่นนอกจากตำรวจตระเวนชายแดน
คืองานมวลชนสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 79.1 รายได้ของครู 6,000-8,000 บาท คิดเป็นร้อยละ
28.8 สาเหตุที่มารับราชการ ครูต้องการส่งเสริมให้เด็กในท้องถิ่นทุรกันดารให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี
ขึ้นเป็นลำดับแรก คิดเป็นร้อยละ 82.7 ความต้องการในการเปลี่ยนแปลงหลังจากเป็นครูตำรวจ

ตระเวนชายแดนนั้นครูไม่ต้องการย้าย คิดเป็นร้อยละ 64.7

สภาพภาพของนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

โดยภาพรวม ส่วนใหญ่พ่อแม่ของนักเรียนยังมีชีวิตอยู่และอยู่ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 89.0 ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่ร่วมกับบิดามารดา คิดเป็นร้อยละ 85.1 นักเรียนมีพี่น้องรวมทั้งนักเรียน 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 บิดามารดานักเรียนประกอบอาชีพทำไร่ คิดเป็นร้อยละ 65.2 ครอบครัวของนักเรียนมีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 1,000 บาท โดยคิดเป็นร้อยละ 48.9 ระดับการศึกษาของบิดามารดา ต่ำกว่าประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 62.4 ภาษาท้องถิ่นที่ นักเรียนพูดนอกจากภาษาไทย ในภาคเหนือนี้เป็นภาษาชาวเขาเผ่าต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 80.6 ภาคกลางส่วนใหญ่เป็นภาษาลาว คิดเป็นร้อยละ 70.0 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือใช้ภาษาเขมรลาว คิดเป็นร้อยละ 60.0 และ 40.0 ตามลำดับ ส่วนในภาคใต้เน้นใช้ภาษาถิ่นใต้เป็นหลักคิดเป็นร้อยละ 80.7 และภาษาลาว 40.3 ตามลำดับ

สภาพภาพของผู้นำชุมชนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

โดยภาพรวม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 96.2 อายุของผู้นำชุมชนอยู่ในช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.3 ผู้นำชุมชนมีการศึกษาในระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 42.3 ประสบการณ์การทำงานเป็นผู้ใหญ่บ้านอยู่ในช่วง 5-7 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.6 มีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 88.5 และรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือนของผู้นำชุมชนโดยส่วนใหญ่ร้อยละ 50.0 อยู่ในช่วง 1,000-3,000 บาท

3.2 สภาพทางการศึกษาและเปรียบเทียบสภาพทางการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ

สภาพทางการศึกษา ด้านวิชาการ

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก ซึ่งในภาพรวมส่วนใหญ่ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูนั้นมีการศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรก่อนทำการสอน มีการศึกษาจากคู่มือครู โดยคิดเป็นร้อยละ 96.2 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันระหว่างภูมิภาค โดยใช้ค่า χ^2 พบว่า

ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งผู้บริหารและครู

จากการสอบถามผู้บริหารและครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยายประกอบการใช้อุปกรณ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.7 และ 41.7 ตามลำดับ เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งผู้บริหารและครู แต่เมื่อสอบถามนักเรียนพบว่าครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 36.2 เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผู้บริหารและครูมีการจัดหาวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนมาจากหน่วยงานตำรวจตระเวนชายแดนจัดสรรให้ คิดเป็นร้อยละ 80.8 และ 58.3 เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในกลุ่มผู้บริหาร แต่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในระหว่างภูมิภาคในกลุ่มครู การวัดและการประเมินผลในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ทั้งผู้บริหารและครูในภาพรวมส่วนใหญ่ใช้ข้อสอบของโรงเรียนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยคิดเป็นร้อยละ 80.8 และ 73.38 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งกลุ่มผู้บริหารและครู

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจัดตั้งมุมหนังสือหรือห้องสมุดประจำโรงเรียน ในภาพรวมส่วนใหญ่ทั้งผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าจัดไว้ แต่ยังขาดหนังสือและอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยคิดเป็นร้อยละ 84.6 และ 67.6 เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มผู้บริหาร แต่มีความแตกต่างกันระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มครู

โรงเรียนมีการนิเทศการสอน ในภาพรวมโดยส่วนใหญ่ในกลุ่มผู้บริหาร ร้อยละ 46.2 ตอบว่ามีการนิเทศภายในโรงเรียน และเมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในกลุ่มครู ร้อยละ 45.3 ตอบว่ามีการนิเทศทั้งจากภายในและภายนอกโรงเรียน เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ร้อยละ 69.2 และ 73.4 ตอบว่า โรงเรียนมีการวางแผนดำเนินงานต่าง ๆ ไว้ชัดเจน และเป็นที่เข้าใจผู้ร่วมงาน เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โรงเรียนได้จัดกิจกรรมแก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยในภาพรวมส่วนใหญ่ ผู้บริหาร ครูและนักเรียน ร้อยละ 92.3 87.8 และ 82.6 ตอบว่า ได้มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ นักเรียน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาคพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มผู้บริหาร แต่มีความแตกต่างกันระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งกลุ่มครูและนักเรียน

โรงเรียนได้จัดกิจกรรมสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่าในภาพรวม โดยส่วนใหญ่ผู้บริหารและครูร้อยละ 73.1 และ 79.3 เห็นว่า มีการติดตามผลนักเรียน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มผู้บริหาร แต่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มครู

บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ความร่วมมือในการส่งเสริมกิจกรรมและความเป็นอยู่ของนักเรียนในภาพรวมโดย ส่วนใหญ่ผู้บริหาร ครูและนักเรียน ร้อยละ 73.1 63.3 และ 76.2 ตามลำดับ ตอบว่าให้ความร่วมมือดี เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มผู้บริหาร แต่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มครูและนักเรียน

สภาพทางการศึกษาด้านธุรการและการเงิน

ความพร้อมทางด้านธุรการของโรงเรียน โดยในภาพรวมส่วนใหญ่ผู้บริหารและครูร้อยละ 46.2 และ 33.8 ตอบว่าขาดครุภัณฑ์ ห้องธุรการเป็นสัดส่วนและบุคลากรโดยเฉพาะ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มผู้บริหาร แต่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มครู

ผู้บริหารและครูร้อยละ 61.5 และ 64.4 ตอบว่ามีการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน ในภาพรวมโดยส่วนใหญ่มีไว้ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในกลุ่มผู้บริหารและครู

ผู้บริหารและครูร้อยละ 88.5 และ 81.3 ตอบว่าโรงเรียนได้รับทุน
ดำเนินการ ในภาพรวมโดยส่วนใหญ่ได้จากโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน เมื่อนำมา
เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 ทั้งในกลุ่มผู้บริหารและครู

ผู้บริหารและครูร้อยละ 96.2 และ 73.4 ตอบว่าโรงเรียนใช้จ่ายเงิน
มากที่สุด ในภาพรวมโดยส่วนใหญ่ในด้านค่าอาหารกลางวันนักเรียน เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่าง
ภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในกลุ่ม
ผู้บริหารและครู

อุปกรณ์การเรียนการสอน โต๊ะเก้าอี้ของโรงเรียน ในภาพรวมโดยส่วน
ใหญ่ผู้บริหารร้อยละ 57.7 ตอบว่าขาดแคลนโต๊ะเก้าอี้ เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค
โดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูส่วนใหญ่ร้อยละ
33.8 ตอบว่าอุปกรณ์การเรียนการสอน โต๊ะเก้าอี้ของโรงเรียนมีน้อย เมื่อนำมาเปรียบเทียบ
ระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สภาพทางการศึกษาด้านอาคารสถานที่

อาคารเรียน ในภาพรวมโดยส่วนใหญ่ผู้บริหารร้อยละ 38.5 ตอบว่าอยู่
ในสภาพใช้การได้ปานกลางและต้องปรับปรุง เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2
พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูส่วนใหญ่ร้อยละ 44.6 ตอบว่า
อยู่ในสภาพใช้การได้ปานกลาง เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค โดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มี
ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาคารเอนกประสงค์ ในภาพรวมโดยส่วนใหญ่ผู้บริหารร้อยละ 38.5 ตอบ
ว่าไม่มีอาคารเอนกประสงค์ และครูส่วนใหญ่ร้อยละ 33.1 ตอบว่าอยู่ในสภาพใช้การได้ปานกลาง
และเมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งในผู้บริหารและครู

โรงฝึกงาน โดยส่วนใหญ่ภาพรวมผู้บริหารและครูร้อยละ 69.2 และ 89.9
ตอบว่าไม่มีโรงฝึกงาน เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตก
ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งผู้บริหารและครู

โรงอาหาร โดยส่วนใหญ่ในภาพรวมผู้บริหารร้อยละ 83.3 ตอบว่ามีสภาพ
ใช้การได้ปานกลาง และครูส่วนใหญ่ร้อยละ 50.4 ตอบว่ามีสภาพต้องปรับปรุง เมื่อนำมาเปรียบ
เทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
ทั้งผู้บริหารและครู

ห้องส้วม โดยส่วนใหญ่ในภาพรวม ผู้บริหารร้อยละ 46.2 ตอบว่ามีสภาพ
ต้องปรับปรุง และครูส่วนใหญ่ร้อยละ 33.1 ตอบว่าห้องส้วมมีสภาพใช้การได้ปานกลาง เมื่อนำมา
เปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 ทั้งผู้บริหารและครู

รั้วและถนน ในภาพรวมโดยส่วนใหญ่ ผู้บริหารร้อยละ 46.2 และ 53.8
ครูร้อยละ 48.2 และ 51.2 ตอบว่า อยู่ในสภาพต้องปรับปรุง เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่าง
ภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งผู้บริหาร
และครู

เรือนเพาะชำ ในภาพรวมโดยส่วนใหญ่ ผู้บริหารร้อยละ 46.2 ตอบว่า
อยู่ในสภาพต้องปรับปรุง และครูส่วนใหญ่ร้อยละ 47.5 ตอบว่ามีสภาพใช้การได้ปานกลาง เมื่อนำ
มาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 ทั้งผู้บริหารและครู

ถังประปา ในภาพรวมโดยส่วนใหญ่ ผู้บริหารร้อยละ 42.3 ตอบว่าอยู่ใน
สภาพต้องปรับปรุง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค โดยใช้ค่า χ^2 พบว่ามีความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูร้อยละ 46.0 ตอบว่ามีสภาพใช้การได้ปานกลาง
เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05

สนาม ในภาพรวมโดยส่วนใหญ่ผู้บริหารร้อยละ 50.0 ตอบว่าอยู่ในสภาพ
ใช้การได้ปานกลาง และต้องปรับปรุง เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค พบว่ามีความแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูร้อยละ 50.4 ตอบว่ามีสภาพต้องปรับปรุง เมื่อนำ
มาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ที่พักนอน ในภาพรวมโดยส่วนใหญ่ผู้บริหารและครูร้อยละ 65.4 และ
59.0 ตอบว่าอยู่ในสภาพต้องปรับปรุง เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่า

มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งจากผู้บริหารและครู

สภาพทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยภาพรวมส่วนใหญ่ผู้บริหาร ครู และผู้นำชุมชน ร้อยละ 100.0 86.3 และ 92.3 ตามลำดับ ตอบว่าใช้วิธีการประชุม ผู้ปกครอง เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาคพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งผู้บริหาร ครูและผู้นำชุมชน

โรงเรียนได้จัดบริการแก่ชุมชน โดยภาพรวมส่วนใหญ่ ผู้บริหาร ครู และผู้นำชุมชน ร้อยละ 96.2 89.9 และ 92.6 ตอบว่าได้มีการบริการทางวิชาการ และการบริการวิชาการนั้นในภาพรวมส่วนใหญ่ได้บริการสุขภาพอนามัย เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาค โดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งผู้บริหาร ครูและผู้นำชุมชน

โรงเรียนได้ร่วมกิจกรรมของชุมชน โดยภาพรวมส่วนใหญ่ ผู้บริหาร ครู และผู้นำชุมชน ร้อยละ 96.2 93.5 และ 88.8 ตอบว่า มีการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประเพณีท้องถิ่น เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งผู้บริหาร ครูและผู้นำชุมชน

โรงเรียนได้จัดกิจกรรมให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในภาพรวมส่วนใหญ่ผู้บริหาร และครู ร้อยละ 96.2 และ 93.5 ตอบว่ามีการเชิญชวนประชาชนมาร่วมในกิจกรรมวันเด็ก วันแม่หรือวันสำคัญของโรงเรียน และผู้นำชุมชนร้อยละ 96.2 ตอบว่ามีการให้บุคคลในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาโรงเรียน โดยการช่วยเหลือด้านแรงงานหรือวัสดุอุปกรณ์ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาคโดยการที่ใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งผู้บริหาร ครูและผู้นำชุมชน

โรงเรียนได้เสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยในภาพรวมส่วนใหญ่ผู้บริหาร ครู และผู้นำชุมชน ร้อยละ 100.0 90.6 และ 100.0 ตามลำดับ ตอบว่ามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนในส่วนใหญ่ได้จัดกิจกรรมโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ทั้งผู้บริหาร ครูและผู้นำชุมชนคิดเป็นร้อยละ 99.3, 89.2 และ 100.0 ตามลำดับ และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาคโดยการที่ใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งผู้บริหาร ครูและผู้นำชุมชน

ตอนที่ 4 ปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

4.1 ปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

จากการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครู เห็นความสำคัญของปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในด้านธุรการและการเงิน อยู่ในลำดับแรก และในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในลำดับสุดท้ายในทุกภูมิภาค จากทั้งหมด 7 ด้าน และในภาพรวมความสำคัญของปัญหาด้านธุรการและการเงินอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งผู้บริหารและครู และในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับน้อย ในกลุ่มผู้บริหารและอยู่ในระดับปานกลางในกลุ่มครู

นักเรียนเห็นความสำคัญของปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนด้านสภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ เป็นลำดับแรกในทุกภูมิภาค รองลงมาคือสภาพทางการศึกษาด้านวิชาการและด้านกิจการนักเรียน ทั้งนี้ค่า $\bar{X}$ มีระดับความสำคัญทุกด้านอยู่ในระดับน้อย

ผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญของปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนด้านสภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ เป็นลำดับแรก และปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในลำดับสุดท้ายในทุกภูมิภาค จากทั้งหมด 2 ด้าน และในภาพรวมความสำคัญของปัญหาด้านสภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ในระดับปานกลาง และในด้านความสำคัญของปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับน้อย

ปัญหาสภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่

ผู้บริหาร ครูและผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญของปัญหาสภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนในระดับน้อย โดยในด้านสภาพที่ตั้งอาณาเขตติดต่อห่างไกลชุมชนเมืองทุรกันดาร แห้งแล้ง คมนาคมไม่สะดวก ชุมชนห่างไกลสถานพยาบาล ขาดแคลนส้วมและแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ ขาดแหล่งข้อมูลข่าวสารในการให้การศึกษาแก่ประชาชน ผลผลิตจากเกษตรกรรมไม่ได้ผล และขาดอาคารสถานที่ในการประกอบพิธีทางศาสนา อยู่ในระดับปานกลาง และอีก 4 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับน้อย ในกลุ่มผู้บริหาร ในด้านสถานที่ตั้งอาณาเขตติดต่อห่างไกลชุมชนเมือง ทุรกันดาร แห้งแล้ง คมนาคมไม่สะดวก ชุมชนห่างไกลสถานพยาบาล ขาดแหล่งข้อมูลข่าวสารในการให้การศึกษาแก่ประชาชน ผลผลิตเกษตรกรรมไม่ได้ผล มีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ภาษาและประเพณี ครอบครัวแยกกันเพราะการประกอบอาชีพ

จนขาดความสัมพันธ์กันในครอบครัว ขาดแคลนส้วมและแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้ และขาดอาคารสถานที่ ในการประกอบพิธีทางศาสนา อยู่ในระดับปานกลาง และใน 2 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับน้อย ใน กลุ่มครู ในด้านสถานที่ตั้ง อาณาเขตติดต่อห่างไกลชุมชนเมือง ทุรกันดารแห้งแล้ง คมนาคมไม่ สะดวก ชุมชนห่างไกลสถานพยาบาล และขาดแหล่งข้อมูลข่าวสารในการให้การศึกษาแก่ประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยใน 7 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับน้อย ในกลุ่มนักเรียน และในด้านสถานที่ ตั้ง อาณาเขตติดต่อห่างไกลชุมชนเมือง ทุรกันดาร แห้งแล้ง คมนาคมไม่สะดวก และชุมชนห่าง ไกลสถานพยาบาล อยู่ในระดับมาก และอีก 8 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับปานกลางและน้อยในกลุ่ม ผู้นำชุมชน

ปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านวิชาการ

ผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญของปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนอยู่ในระดับน้อย โดยในด้านหนังสือเรียนส่งล่าช้า ไม่ทันการเปิดภาคเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด และในระดับที่เหลืออยู่ในระดับมากและปานกลาง ในกลุ่มผู้บริหาร ในด้านหนังสือเรียนส่งล่าช้าไม่ทันการเปิดภาคเรียน สื่อการเรียนการสอนไม่ เพียงพอ และขาดอุปกรณ์ในการศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับมาก และในอีก 7 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับ ปานกลางและน้อยในกลุ่มครู และในด้านขาดหนังสือ อุปกรณ์ในการศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับ ปานกลาง และที่เหลืออีก 7 ด้าน อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดในนักเรียน

ปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านบุคลากร

ผู้บริหารและครูมีความเห็นตรงกันถึงความสำคัญของปัญหาสภาพทางการ ศึกษาด้านบุคลากร ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยในด้านผู้บริหารโรงเรียน ไม่สามารถกำหนดคุณสมบัติครูที่จะมาสอนในโรงเรียน ครูย้ายบ่อย และครูใหญ่ไม่มีบทบาทในการ พิจารณาความดีความชอบของผู้ใต้บังคับบัญชา อยู่ในระดับมาก และ 2 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับ น้อยในกลุ่มผู้บริหาร และในกลุ่มครุนั้นเห็นความสำคัญของปัญหาทั้ง 5 ด้านคือ ในด้านผู้บริหาร โรงเรียนไม่สามารถกำหนดคุณสมบัติครูที่จะมาสอนในโรงเรียน ครูย้ายบ่อย ขาดการปรึกษา แนะนำจากบุคลากรทางการนิเทศในการหาแนวทางปรับปรุงการศึกษา มีการอบรมที่เข้าชั้นใน ช่วงเปิดเรียน และครูใหญ่ไม่มีบทบาทในการพิจารณาความดีความชอบของผู้ใต้บังคับบัญชา อยู่ใน

ระดับปานกลาง

ปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านกิจการนักเรียน

ผู้บริหารและครุเห็นว่าความสำคัญของปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านกิจการนักเรียนโดยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนอยู่ในระดับน้อย โดยในด้านขาดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น ป.01-ป.05 และไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยเหนือในการจัดกิจกรรมของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และอีก 3 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับน้อยในกลุ่มผู้บริหาร ในด้านการขาดอุปกรณ์ กีฬา เครื่องดุริยางค์ อยู่ในระดับมาก และ 4 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับน้อยในกลุ่มครู และด้านการขาดอุปกรณ์กีฬา เครื่องดุริยางค์ อยู่ในระดับปานกลาง ที่เหลือ 4 ด้าน อยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดในกลุ่มนักเรียน

ปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านธุรการและการเงิน

ผู้บริหารและครุเห็นความสำคัญของปัญหาสภาพทางการศึกษา ด้านธุรการและการเงิน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยในด้านการสื่อสารบางเรื่องกระชั้นชิดไม่สามารถดำเนินการได้ทันตามกำหนด ขาดวัสดุครุภัณฑ์ประจำสำนักงานและอุปกรณ์ที่ควรมีประจำโรงเรียน เช่น เครื่องพิมพ์ดีด กล้องถ่ายภาพ ฟิล์ม เป็นต้น ขาดงบประมาณในการบริหารงานโรงเรียน และจำนวนโต๊ะเก้าอี้ครูและนักเรียนไม่เพียงพอ อยู่ในระดับมากทั้งในผู้บริหารและครู ส่วนในด้านที่เหลืออยู่ในระดับปานกลางในกลุ่มผู้บริหาร และในระดับมากในกลุ่มครู

ปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านอาคารสถานที่

ผู้บริหารเห็นความสำคัญของปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านอาคารสถานที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยในด้านอาคารเรียนและอาคารประกอบมีไม่เพียงพอ อาคารเรียนอาคารประกอบชำรุดทรุดโทรม และจำนวนห้องส้วมมีไม่เพียงพอ อยู่ในระดับมาก และอีก 2 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง และครุเห็นความสำคัญของปัญหาสภาพทางการศึกษา ด้านอาคารสถานที่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยในด้านอาคารเรียนและอาคารประกอบมีไม่เพียงพอ อยู่ในระดับมาก และอีก 4 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง

ปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ผู้บริหารและผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญของปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และครูอยู่ในระดับปานกลาง โรงเรียนขาดบุคลากรและงบประมาณในการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ทั้งในผู้บริหาร ครูและผู้นำชุมชน ส่วนที่เหลือทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับน้อยในกลุ่มผู้บริหารและครู และอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุดในกลุ่มผู้นำชุมชน

4.2 เปรียบเทียบปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างกัน

เปรียบเทียบปัญหาสภาพหมู่บ้านที่ตั้งอยู่

เปรียบเทียบปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนด้านสภาพหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างกันตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและผู้นำชุมชน พบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนเห็นว่ามี ความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของแต่ละภาคเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ พบว่าปัญหาสภาพหมู่บ้านทั้ง 10 ด้าน ระหว่างนักเรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคใต้ และระหว่างภาคเหนือกับภาคกลาง ภาคเหนือกับภาคใต้ ที่มีปัญหาสภาพหมู่บ้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรียบเทียบปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านวิชาการ

เปรียบเทียบปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ นักเรียนเห็นว่ามี ความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของแต่ละภาคเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ พบว่าปัญหาทางวิชาการทั้ง 8 ด้าน ระหว่างนักเรียนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคใต้ และภาคเหนือกับภาคใต้ที่มีปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านวิชาการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรียบเทียบปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านบุคลากร

เปรียบเทียบปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านบุคลากรตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรียบเทียบปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านกิจการนักเรียน

เปรียบเทียบปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านกิจการนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ครูและนักเรียนเห็นว่ามี ความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างของแต่ละภาคเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ พบว่าปัญหาสภาพทางการศึกษาทางด้านกิจการนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ระหว่างครูในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือกับภาคกลาง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านกิจการนักเรียนทั้ง 5 ด้านของนักเรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคใต้ ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรียบเทียบปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านธุรการและการเงิน

เปรียบเทียบปัญหาทางการศึกษาด้านธุรการและการเงินตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรียบเทียบปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านอาคารสถานที่

เปรียบเทียบปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านอาคารสถานที่ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรียบเทียบปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน

กับชุมชน

เปรียบเทียบปัญหาทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและผู้นำชุมชน พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในทุกภาคนั้น

ในด้านสภาพหมู่บ้านนั้นควรมีการจัดระบบการคมนาคมให้สะดวกขึ้น มีสาธารณูปโภคที่จำเป็น นั้นเป็นสิ่งที่ต้องทำเป็นอันดับแรก และมีการให้ความรู้ด้านอาชีพเสริมรายได้ ให้ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเป็นอันดับที่สอง

ด้านสภาพของทางการศึกษาด้านวิชาการ ควรมีการจัดหนังสือเรียน คู่มือครู อุปกรณ์การเรียนการสอนเพียงพอ ทันเวลา เป็นอันดับแรก มีการจัดครูที่มีความรู้เฉพาะด้านมาสอน และมีการอบรมครูตรงตามหลักสูตรใหม่ เป็นอันดับสอง

ด้านสภาพทางการศึกษาด้านบุคลากร ควรมีการจัดบุคลากรมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีคุณวุฒิทางครู และมีภูมิลำเนาในพื้นที่มาสอนเป็นอันดับแรก และมีการจัดอบรมบุคลากรอย่างต่อเนื่องตรงตามหลักสูตรใหม่เป็นอันดับสอง

ด้านสภาพทางการศึกษาด้านกิจการนักเรียน จะมีการจัดงบประมาณในการพัฒนาโรงเรียนในการจัดกิจกรรมนักเรียนเป็นอันดับแรกและมีการจัดอุปกรณ์กีฬา เสื้อผ้า รองเท้าแก่นักเรียนอย่างเพียงพอเป็นอันดับสอง

ด้านสภาพทางการศึกษาด้านธุรการและการเงิน ควรมีการจัดครุภัณฑ์ที่จำเป็นในห้องธุรการ เป็นอันดับแรก จัดงบประมาณสำหรับพัฒนาโรงเรียนอย่างเพียงพอต่อเนื่องเป็นอันดับสอง

ด้านสภาพทางการศึกษาด้านอาคารสถานที่ ควรมีการจัดสภาพอาคารเรียน สิ่งแวดล้อมให้มีสภาพเอื้อต่อการเรียนการสอน มีจำนวนเพียงพอกับนักเรียน เป็นอันดับแรก มีการจัดงบประมาณในการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ที่ชำรุด เป็นอันดับสอง

ด้านสภาพทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนยอมรับโรงเรียนและเห็นความสำคัญของการศึกษา โดยการติดตามเยี่ยมเยียนผู้ปกครอง เป็นอันดับแรก และมีการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาให้กับครูและชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นเป็นอันดับสอง

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยสภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่าสภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่อยู่นอกเขตสุขาภิบาลทั้งหมู่บ้าน ทุกภูมิภาคอยู่ห่างไกลชุมชนเมือง ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีระดับการเร่งรัดการพัฒนาที่ระดับ 1 เป็นหลัก ยกเว้นในระดับการเร่งรัดการพัฒนาที่ระดับ 2 เป็นหลัก ซึ่งตรงกับความหมายและวัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนคือโรงเรียนซึ่งได้จัดตั้งโดยตำรวจตระเวนชายแดนเพื่อเสริมงานโรงเรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการดำเนินอยู่แล้วเฉพาะในท้องถิ่นทุรกันดารและห่างไกลคมนาคม (พล.ต.ต.มนัส ชันชตะตบารุง, 2535) และวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนคือ

1. เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนยากจนที่อยู่ห่างไกลคมนาคม ซึ่งมีทั้งชาวไทยภูเขาต่าง ๆ และประชาชนไทยให้มีโอกาสรับการศึกษาภาคบังคับเช่นเดียวกับประชาชนที่อยู่ในชุมชนที่พัฒนาแล้ว
2. เพื่อขจัดความไม่รู้หนังสือของประชาชนให้หมดไปตามนโยบายของรัฐบาล
3. เพื่อฝึกหัดให้เด็ก ๆ ได้เคยชินต่อระเบียบวินัย แบบแผนรู้จักการปฏิบัติงานที่ดีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น
4. เป็นการปลูกฝังค่านิยม รักขนบธรรมเนียม ประเพณีไทยและวัฒนธรรมที่ดีงามของชาติ
5. เพื่อสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีและความเข้าใจระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้ได้รับข่าวสารและความร่วมมือด้านต่าง ๆ จากชุมชนที่อยู่ห่างไกลอันจะเป็นประโยชน์ต่อทางราชการอย่างยิ่ง
6. เป็นการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและหลักโภชนาการที่ถูกต้องให้กับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, 2523)

2. จากผลการวิจัยสภาพบริเวณโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า สภาพบริเวณโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างกัน มีอาคารเรียน พระพุทธรูป เสาชิง สนามฟุตบอล ห้องน้ำห้องส้วม ครบทุกโรงเรียน นอกจากนั้นยังมีอาคารเอนกประสงค์ สนามเด็กเล่น ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเรียน ห้องสมุด ศาลาเอนกประสงค์ โรงอาหาร บ้านพักครู สหกรณ์ เรือนพยาบาล โรงเรียนเลี้ยงไก่ เรือนเพาะชำ โรงเรียนเพาะเห็ด โรงเรียนเลี้ยงสุกร ถังเก็บน้ำ บ่อเลี้ยงปลา โรงเรียนวัสดุอุปกรณ์ แปลงเกษตร แปลงไม้ผล สนามวอลเลย์บอล สนามตะกร้อ และที่พักนักเรียนบ้านไกล โดยในทุกภูมิภาคมีรูปแบบอาคารเรียน อาคารเอนกประสงค์ เป็นอาคารชั้นเดียวสร้างด้วยอิฐ หรือไม้ ไม้กระดาน ไม้ไผ่ซีก หลังคามุงจาก พื้นเป็นดินหรือพื้นปูน สนามกีฬา พื้นเป็นพื้นดิน และลาดพื้นปูน โครงสร้างมีทั้งเหล็กและไม้ไผ่ มีรูปแบบคล้ายคลึงกันในทุกภูมิภาค แต่จะมีความต่างกันในด้านสภาพความมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย ตามแหล่งที่มาของเงินก่อสร้าง และวิธีการก่อสร้าง ซึ่งเห็นได้จากชื่อโรงเรียนที่แตกต่างกันดังนี้

1. โรงเรียน ตชด. บำรุง เป็นโรงเรียนซึ่งตั้งขึ้นด้วยความเสียสละของชาวบ้านและตำรวจตระเวนชายแดนซึ่งปฏิบัติงานอยู่ตามหมวดต่าง ๆ ทั้งในด้านการเงิน วัสดุ และแรงงานในหมู่บ้าน เมื่อไปสร้าง ณ ที่แห่งใดก็ให้อันดับก่อนหลังต่อไปอีก
2. โรงเรียน ตชด. สงเคราะห์ โรงเรียนแบบนี้เป็นโรงเรียนซึ่งเจ้าหน้าที่กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขตต่าง ๆ ร่วมกับชาวบ้านเป็นผู้บริจาคเงิน วัสดุ และแรงงาน ทำการก่อสร้าง ทั้งนี้เพื่อมิให้เป็นภาระน้อยหน้าแก่เจ้าหน้าที่หมวดตำรวจตระเวนชายแดนเขตต่าง ๆ อาคารเรียนเป็นแบบชั่วคราว มีการให้เลขอันดับก่อนหลังประจำทุกโรงเรียนเช่นเดียวกับโรงเรียน ตชด. บำรุง
3. โรงเรียนตำรวจบำรุง ทั้งตำรวจตระเวนชายแดนและกระทรวงศึกษาธิการได้พยายามสร้างโรงเรียนให้มากขึ้นแต่ก็ยังไม่เป็นการเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ดังนั้นตำรวจตระเวนชายแดนจึงได้จัดงานกุศลเพื่อหารายได้สร้างโรงเรียนชาวเขา และประชาชนไกลคมนาคม ผู้มีความเห็นใจและสนใจในการตั้งโรงเรียนจึงให้ชื่อโรงเรียนแบบนี้ว่าโรงเรียนมิตรตำรวจบำรุง

4. โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์ เป็นโรงเรียนซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานเงินก่อสร้างเป็นอาคารเรียนแบบถาวรสำหรับเด็กนักเรียนชาย

5. โรงเรียนเจ้าแม่หลวงอุปถัมภ์ เป็นโรงเรียนซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถพระราชทานเงินก่อสร้างเป็นอาคารแบบถาวรสำหรับเด็กนักเรียนชาย

6. โรงเรียนในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โรงเรียนแบบนี้จะได้พระราชทานตามชื่อผู้โดยเสด็จพระราชกุศลสร้างในแต่ละแห่ง อาทิเช่น โรงเรียนมิตรมวลชน โรงเรียนจุฬา-ธรรมศาสตร์ โรงเรียนไทยทนุ โรงเรียนทหารม้าอนุสรณ์ สำหรับโรงเรียนที่รับพระราชทานพระราชทรัพย์ในการก่อสร้างนั้น ได้รับพระราชทานนามว่า "สังวาลวิทย์" พร้อมด้วยตัวเลขลำดับโรงเรียนเหล่านี้ สร้างเป็นอาคารแบบถาวรสำหรับเด็กนักเรียนชายและประชาชนใกล้เคียงมาคมทั่วประเทศ (พล.ต.ต.มนัส ชันธทัตบารุง, 2535)

จากการสำรวจโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทั้ง 4 ภูมิภาค ภาคละ 1 โรงเรียน พบว่าหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในทุกภูมิภาค โรงเรียนได้ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหนังสือเรียนของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก อีกทั้งได้มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และมีส่วนแตกต่างกันตามสภาพการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ศาสนา วัฒนธรรมในชุมชน เช่น ภาคกลางมีการสาธิตการปลูกไม้ตง ภาคตะวันออกเลี้ยงเห็ด การเลี้ยงวัวนม สุกร การปลูกฝรั่ง ภาคเหนือมีการปลูกดอกไม้เมืองหนาว ภาคใต้มีการทำสวนยาง สวนผลไม้ ภาษาที่ใช้ในการสอนเป็นภาษาไทยกลางในทุกภูมิภาค และมีการใช้ภาษาท้องถิ่นควบคู่กับภาษาไทยในชั้นเด็กเล็ก ในภาคเหนือและใต้ด้วย และในภาคใต้ยังได้มีการหยุดเรียนวันศุกร์ เวลา 12.30-13.30 น. เพื่อให้เด็กนักเรียนไปทำพิธีละหมาดด้วย ส่วนประเพณีสำคัญของไทยได้อธิบายให้เด็กฟังในห้องเรียน พร้อมจัดป้ายนิเทศ ภาคเหนือได้อนุญาตให้นักเรียนแต่งชุดขาวเขาได้ 1 วัน และโรงเรียนยังได้จัดกิจกรรมในโรงเรียน ได้แก่ การบริการอาหารกลางวันซึ่งจัดร่วมกันระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนให้นักเรียนและชุมชน มีการจัดการแข่งขันกีฬาในโรงเรียน เป็นศูนย์กลางด้านการเกษตร มีการร่วมงานประเพณีของชุมชน และยังได้เป็นคณะกรรมการในการพัฒนาหมู่บ้านอีกด้วย

แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้ให้ความสำคัญกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษาเพื่อให้การศึกษานั้นมีความสอดคล้องกับท้องถิ่นยิ่งขึ้น

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีความต่างกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาแห่งชาติ ดังนี้

1. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนไม่มีงบประมาณในการจัดการศึกษา
โดยเฉพาะ ต่างกับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่มีงบประมาณ
อย่างชัดเจน
2. ครูตำรวจตระเวนชายแดนเป็นตำรวจที่ไม่ได้จบการศึกษาโดยตรงและมี
คุณวุฒิส่วนใหญ่ต่างกับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่จบปริญญา
ตรีทางการศึกษาโดยตรง
3. เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกลคมนาคมหรือเป็นที่ล่อแหลมบริเวณชายแดนไทย
4. ครูตำรวจตระเวนชายแดนมิได้ทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาในโรงเรียน
ตำรวจตระเวนชายแดนเพียงอย่างเดียว ยังต้องทำหน้าที่เป็นทหารในการรักษาความสงบตาม
ชายแดนไทย และทำหน้าที่เป็นตำรวจในการรักษาความสงบภายในชุมชน ต่างกับครูโรงเรียนสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติที่ทำหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาในโรงเรียน

3. จากผลการวิจัย สภาพทางการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้ง
อยู่ในภูมิภาคต่างกัน

3.1 สภาพทางการศึกษาด้านวิชาการ

จากการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูมีการศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรก่อน
ทำการสอน โดยในภาพรวมเป็นส่วนใหญ่ และมีการศึกษาจากคู่มือครู หลักสูตร สถาบันราชภัฏ
และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกันระหว่างภูมิภาคโดยใช้ χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อมีการประชุมสัมมนาทางวิชาการในโรงเรียนตำรวจ
ตระเวนชายแดน ทางโรงเรียนได้ส่งตัวแทนเข้าร่วมทุกครั้ง โดยรวมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำมา
เปรียบเทียบกันระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งโรงเรียนได้มีการพัฒนาการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยได้ร่วมมือการ
ทำงานในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกับหน่วยงานอื่น ในภาพรวมเป็นส่วนใหญ่ในกลุ่ม
ผู้บริหาร ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกันระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในกลุ่มครูโดยรวมส่วนใหญ่โรงเรียนได้มีการอบรม

และพัฒนาการเรียนการสอน เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการนิเทศจากภายในโดยรวมเป็นส่วนใหญ่ในผู้บริหาร และมีการนิเทศจากภายนอกและภายในโรงเรียน โดยรวมเป็นส่วนใหญ่ในกลุ่มครู เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งผู้บริหารและครู ทั้งนี้เนื่องมาจากว่าผู้บริหารและครูมีคุณวุฒิทางการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งพบว่าผลการวิจัย สถานภาพของครูข้างต้นและจากงานวิจัยของ ร.ต.อ.จักรกฤษณ์ คุ่มรอบ (2535) พบว่าสถานภาพของครูส่วนใหญ่มีคุณวุฒิต่ำกว่าอนุปริญญา อีกทั้งในการบริหารโรงเรียนนั้นผู้กำกับกับการตำรวจตระเวนชายแดนแต่งตั้งผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นครูใหญ่ของแต่ละโรงเรียน ครูใหญ่มีหน้าที่ปกครองดูแลครูนักเรียน และรับผิดชอบในการบริหารโรงเรียนเป็นส่วนรวม ผู้ที่ทำหน้าที่ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้นเป็นข้าราชการตำรวจที่ได้รับการคัดเลือกจากผู้กำกับกับการตำรวจตระเวนชายแดน โดยพิจารณาจากผู้ที่มีความรู้ไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีลักษณะเหมาะสมที่จะเป็นครู หรือเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านการศึกษามาก่อนทำการสอนนักเรียนตามความเหมาะสม ฉะนั้นเพื่อให้ตำรวจเหล่านี้มีทักษะในเรื่องการเรียนการสอนตามหน้าที่ของครู จึงมีโอกาสนั่งเสริมคุณภาพการศึกษาของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งในแต่ละปีหน่วยหนึ่งจะต้องจัดทำโครงการอบรมครูเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการเรียนการสอน และให้สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) แต่การมีความรู้วิชาสามัญเท่านั้นยังไม่เพียงพอจึงได้จัดให้มีการฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้เป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะกิจกรรมส่งเสริมสหกรณ์ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ร่วมกับกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนให้การศึกษาดูงานและฝึกอบรมแก่ครูในเรื่องอุดมการณ์สหกรณ์ หลักและวิธีการสหกรณ์ การบริหารกิจกรรมกลุ่ม โดยมุ่งที่จะจัดตั้งกลุ่มกิจกรรมสหกรณ์ขึ้นภายในโรงเรียนเพื่อดำเนินกิจกรรมร้านค้า กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมทางด้านเกษตรและการประกอบอาชีพต่าง ๆ (พล.ต.ต.คำรณ ลีชะวณิช, 2537) อีกทั้งกรมการฝึกหัดครู (2532) ได้มอบหมายให้วิทยาลัยครูเกือบทุกแห่งทั่วประเทศเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบให้การสนับสนุนด้านวิชาการ และการจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับโรงเรียนประถมศึกษา โดยทั่วไป และจากการเปรียบเทียบโดยส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันในระหว่างภูมิภาค ทั้งนี้เนื่องมาจากคุณสมบัติครู utsch. และโครงการพัฒนาการเรียนการสอนใกล้เคียงกัน

ผู้บริหารและครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยายประกอบการใช้อุปกรณ์โดยรวม เป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า F^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งผู้บริหารและครู และครูใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย เป็นส่วนใหญ่ ตอบในกลุ่มนักเรียน เมื่อนำมาเปรียบเทียบพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนมาจากหน่วยงานตำรวจตระเวนชายแดนจัดสรรให้ เมื่อนำมาเปรียบเทียบไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในระหว่างภูมิภาค ในกลุ่มผู้บริหาร แต่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในระหว่างภูมิภาค ในกลุ่มครู

ทั้งนี้เนื่องจากครูตำรวจตระเวนชายแดนเห็นความสำคัญของการใช้สื่อการเรียนการสอนว่าช่วยให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของทองใบ สายพรหมมา (2513) ที่พบว่าครูโรงเรียนชาวเขาได้ยืนยันว่าวัสดุทัศนูปกรณ์ได้มีส่วนช่วยการเรียนการสอนอย่างมาก ทำให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ ได้รับความสนใจ เกิดความสนุกในการเรียน และจากงานวิจัยของ ร.ต.อ.บำเพ็ญ โต้ะประดู่ (2524) พบว่า นักเรียนได้รับการเรียนการสอนโดยใช้วัสดุทัศนูปกรณ์นั้น พบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นในบทเรียนดีและมีความสนใจต่ออุปกรณ์การสอน ทำให้การสอนในช่วงเวลานั้นได้ผลดีและนักเรียนมีความเข้าใจในบทเรียนมากที่สุด ส่วนด้านทัศนคติและความสนใจของครูตำรวจตระเวนชายแดนที่มีต่อวัสดุทัศนูปกรณ์นั้นพบว่าครูตำรวจตระเวนชายแดนสนใจและชอบใช้วัสดุทัศนูปกรณ์มาก เพราะเห็นว่ามี ความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

การวัดการประเมินผลในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ใช้ข้อสอบของโรงเรียนสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติ โดยรวมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่าไคสแควร์ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งผู้บริหารและครู เพื่อให้สอดคล้องตามระเบียบของกรมตำรวจว่าด้วยการจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (2523) ได้กำหนดให้โรงเรียนต้องยึดกฎหมาย ระเบียบและคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลักในการดำเนินงานในเรื่องการจัดการเรียนการสอน และที่มีความแตกต่างกันระหว่างภูมิภาคนั้นก็มีส่วนที่ร่วมกันจัดทำข้อสอบระหว่างโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกับสำนักงานประถมศึกษา ตามความพร้อมของโรงเรียนในภูมิภาคต่าง ๆ

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจัดตั้งมุมหนังสือหรือห้องสมุดประจำโรงเรียน มีการจัดไว้แต่ยังขาดหนังสือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในภาพรวมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาคพบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มผู้บริหาร และมีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มครู ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เป็นการดำเนินงานเพื่อเสริมงานโรงเรียนกระทรวงศึกษาธิการ และเป็นภารกิจหนึ่งของตำรวจตระเวนชายแดนเท่านั้น ทำให้มิได้มีงบประมาณจัดสรรไว้เฉพาะ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายยนต์ สุวรรณเขต (2533) ด้านเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น หลักสูตร ประมวลการสอน คู่มือครู โครงการสอน เอกสารหรือตำราเรียนต่าง ๆ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรี ส่วนใหญ่จะมีเอกสารดังกล่าวบางเล่ม ไม่เพียงพอกับความต้องการ

โรงเรียนมีการวางแผนดำเนินงานต่าง ๆ ไว้ชัดเจนและเป็นที่เข้าใจผู้ร่วมงานโดยในภาพรวม โดยส่วนใหญ่มีข้อกำหนดไว้ชัดเจน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาคพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งการดำเนินงานของโรงเรียนได้มีการประชุมชี้แจงเพื่อความเข้าใจตรงกันในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ เดือนละ 1-2 ครั้ง โดยรวมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่าไคสแควร์พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการดำเนินงานซึ่งถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงานโรงเรียนนั้นเป็นการสรุปรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโรงเรียน และรายละเอียดการปฏิบัติงานของโรงเรียนไว้ในที่เดียวกัน ทำให้สามารถเห็นภาพรวมและทิศทางการดำเนินงานได้ชัดเจน สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการทำงานนั้นจะบรรลุผลสำเร็จได้ต้องมีการวางแผนและนำไปปฏิบัติ ซึ่งจะได้ผลมาน้อยเพียงไรนั้นขึ้นอยู่กับบุคลากรของโรงเรียนและการประสานงานกับหน่วยงานฝ่ายต่าง ๆ เป็นสำคัญ (วัฒนา ช้างรักษา, 2532)

3.2 สภาพทางการศึกษาด้านบุคลากร

โรงเรียนได้มีการกำหนดความต้องการบุคลากร โดยกำหนดจำนวนบุคลากรที่ต้องการแล้วเสนอไปยังตำรวจตระเวนชายแดน และกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน จัดสรรให้เอง ในภาพรวมส่วนใหญ่ในกลุ่มผู้บริหาร เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาคโดยใช้

ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีกองกำกับการ ตำรวจตระเวนชายแดนจัดสรรให้เอง ในภาพรวมเป็นส่วนใหญ่ในกลุ่มครู เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับ ระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่ทำหน้าที่ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้นเป็นข้าราชการตำรวจที่ได้รับการคัดเลือกจากผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดน (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, 2529) เป็นหลัก และก็มี การนำเสนอจากโรงเรียนไปยังกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งการคัดเลือกตำรวจตระเวนชายแดนที่มีความรู้ไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมีลักษณะเหมาะสมที่จะเป็นครู ฉะนั้นเพื่อให้ครูตำรวจตระเวนชายแดนมีทักษะในการเป็นครูจึงต้องมีการอบรมและพัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการดังกล่าวมาแล้ว แต่ที่มีแตกต่างกันนั้นเนื่องมาจากการนำเสนอของโรงเรียนไปยังกองบัญชาการ มีความสอดคล้องกับที่กองบัญชาการจัดสรรมาให้ใน ภูมิภาคต่างกัน

ความสำคัญอันดับแรกที่พิจารณาการจัดครูเข้าสอน จัดตามความสมัครใจและความสะดวกในภาพรวมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในครู และมีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในผู้บริหาร ทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะงานที่สำคัญของครูตำรวจตระเวนชายแดนมี 6 ประการ คือ

1. งานป้องกันและรักษาสถานการณ์ชายแดน
2. งานป้องกันและปราบปรามการก่อความไม่สงบ
3. งานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ
4. งานพัฒนาและช่วยเหลือประชาชนโดยเน้นการปฏิบัติในพื้นที่บริเวณแนวชายแดนและพื้นที่ทุรกันดารห่างไกลคมนาคม
5. งานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
6. งานพัฒนาการบริหาร (สินธุ์ ผาสุข, 2534)

จากลักษณะงานทั้ง 6 งาน มีงานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียน ตำรวจตระเวนชายแดนคืองานพัฒนาและช่วยเหลือประชาชนโดยเน้นการปฏิบัติในพื้นที่บริเวณแนวชายแดนและพื้นที่ทุรกันดารห่างไกลคมนาคมเป็นเพียงงานหนึ่งจากทั้งหมด 6 งานเท่านั้น

ดังนั้นการพิจารณาจัดครูเข้าสอนจึงต้องจัดตามความสมัครใจและความสะดวกเป็นอันดับแรก เพื่อทำงานให้สอดคล้องและมีประสิทธิภาพทั้ง 6 งาน

โรงเรียนมีการควบคุมกำกับติดตามนิเทศบุคลากร มีการกำหนดผู้รับผิดชอบการกำกับ นิเทศอย่างชัดเจน ในภาพรวมเป็นส่วนใหญ่ จากผู้บริหารและมีการกำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน ภาพรวมเป็นส่วนใหญ่ในกลุ่มครู และเมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งผู้บริหารและครู โรงเรียนมีการจัดการพัฒนาและข้าราชการบุคลากรโดยการจัดทำโครงการพัฒนาบุคลากรด้านการสอน โดยรวมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคโดยใช้ค่า χ^2 พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งผู้บริหารและครู และมีการรายงานประเมินการปฏิบัติงานบุคลากรเป็นรายเดือน โดยภาพรวมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันระหว่างภูมิภาคพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพทางการเรียนการสอนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกับโรงเรียนประถมศึกษาโดยทั่วไป

3.3 สภาพทางการศึกษาด้านกิจการนักเรียน

จากการวิจัยพบว่าโรงเรียนได้จัดกิจกรรมตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 มีเกณฑ์การรับนักเรียนเข้าเรียนโดยภาพรวมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะเป็นการตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในข้อที่ 1 เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนยากจนที่อยู่ห่างไกลคมนาคม ซึ่งมีทั้งชาวไทยภูเขาต่าง ๆ และประชาชนไทยให้มีโอกาสรับการศึกษาภาคบังคับเช่นเดียวกับประชาชนที่อยู่ในชุมชนที่พัฒนาแล้ว (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, 2523) และไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคด้วยเหตุผลที่ในทุกโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนต้องปฏิบัติตามวัตถุประสงค์เดียวกัน

โรงเรียนได้จัดบริการให้นักเรียน โดยมีการจัดอาหารกลางวันและการบริการสุขภาพ โดยรวมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โรงเรียนได้จัดกิจกรรมแก่นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ได้มีการจัดกิจกรรม สหกรณ์นักเรียน โดยรวมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มนักเรียน

โรงเรียนได้จัดกิจกรรมสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า โดยการติดตามผลนักเรียน โดยภาพรวมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้ดำเนินการตามโครงการพระราชดำริในโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โครงการส่งเสริมสหกรณ์ และโครงการฝึกอาชีพ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมจึงต้องสอดคล้องกับโครงการเป็นหลัก และจากความพร้อมของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในแต่ละภูมิภาคทำให้มีความแตกต่างในการจัดกิจกรรมนักเรียน บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ความร่วมมือในการส่งเสริมกิจกรรมและความเป็นอยู่ของนักเรียนมีการให้ความร่วมมือดี โดยภาพรวมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาค พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากภารกิจของหน่วยงานจะดำเนินไปจรรยาบรรณวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้ย่อมต้องอาศัยความเข้าใจและความร่วมมือ และประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ การประสานงานจึงนับว่าเป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน (สาขาสันต์ สุวรรณเกตุ, 2533)

3.4 สภาพทางการศึกษา ด้านธุรการและการเงิน

จากการวิจัยพบว่าในภาพรวมส่วนใหญ่ด้านความพร้อมทางด้านธุรการของโรงเรียนนั้นขาดครุภัณฑ์ ห้องธุรการเป็นสัดส่วนและบุคลากรโดยเฉพาะอุปกรณ์การเรียนการสอน โต๊ะ เก้าอี้ของโรงเรียน มีน้อยและขาดแคลน โรงเรียนมีการรักษาความปลอดภัยในโรงเรียน โดยกรมมีรั้ว เมื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านความพร้อมทางด้านธุรการของโรงเรียนและอุปกรณ์การเรียนการสอน โต๊ะ เก้าอี้ของนักเรียน ส่วนในด้านความปลอดภัยในโรงเรียน โดยกรมมีรั้วนั้นไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดตั้งโรงเรียนสอนหนังสือ ชาวเขาและประชาชนไกลคมนาคมนี้ในระยะเริ่มแรกเป็นการดำเนินการแบบจับเสื่อมือเปล่าแทบทั้งสิ้น ทั้งนี้เนื่องจากมิได้มีงบประมาณจัดสรรไว้โดยเฉพาะเพื่อการนี้แต่ประการใด ครูประจำ

โรงเรียนต่าง ๆ ได้แก่ตำรวจตระเวนชายแดน นักเรียนที่เข้าเรียนก็เป็นเด็กยากจน การจัดให้เปิดสอนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นการดำเนินการเมื่อ 30 ปีเศษล่วงมาแล้ว และในปัจจุบันนี้ยังดำเนินการในลักษณะบุกเบิกเช่นเดียวกัน โรงเรียนที่อยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมที่จะโอนไปให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดรับไปดำเนินการได้ก็จะถูกโอนทันที แล้วตำรวจตระเวนชายแดนจะดำเนินการบุกเบิกสืบไป (พล.ต.ต.มนัส รัตนทัตบำรุง, 2535) จึงทำให้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนขาดความพร้อมด้านบุคลากรและการเงิน และแตกต่างกันตามภูมิภาค ทั้งนี้ตามเงินทุนที่ได้รับในการสนับสนุนเพิ่มเติมในแต่ละภูมิภาค

โรงเรียนได้รับทุนดำเนินการในภาพรวมโดยส่วนใหญ่ได้รับจากโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และใช้จ่ายเงินมากที่สุดในด้านค่าอาหารกลางวันนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาคนั้นไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพบว่าเยาวชนในท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกลคมนาคม มีสภาพยากจนและขาดแคลนอาหาร อีกทั้งพระองค์ทรงตระหนักว่าเด็กเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ เนื่องจากจะเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต จึงทรงมีพระเมตตาที่จะช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสเหล่านี้ ได้มีสุขภาพ พลานามัยสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะสร้างเสริมปัญญาเพื่อการศึกษาและพัฒนาตนเองให้เป็นประโยชน์แก่สังคมต่อไปได้ จึงได้จัดโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน เพื่อให้เด็กนักเรียนได้มีอาหารกลางวันที่มีคุณภาพรับประทานตลอดช่วงการศึกษา โดยใช้ผลผลิตที่ผลิตขึ้นเองในโรงเรียน มุ่งเน้นให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนร่วมกันทำการเกษตรในโรงเรียนแล้วนำผลผลิตที่ได้มาประกอบเป็นอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานเงินทุน สิ่งของ พันธุ์พืช สัตว์และอุปกรณ์การเกษตร รวมทั้งอุปกรณ์การประกอบอาหารให้แก่โรงเรียน ซึ่งโครงการนั้นนอกจากทำให้เด็กนักเรียนมีอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการรับประทานแล้ว นักเรียนส่วนใหญ่มีผู้ปกครองทำอาชีพเกษตรกรรมยังได้ความรู้ด้านการเกษตรแผนใหม่ที่สามารถนำไปประกอบอาชีพต่อไปได้ ซึ่งในการดำเนินงานนั้นได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานหลายหน่วยงาน ส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปให้คำแนะนำด้านวิชาการเกษตรต่าง ๆ รวมทั้งสนับสนุนด้านกิจกรรมการเกษตรของโรงเรียน ทำให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางด้านการเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรให้แก่หมู่บ้านอีกแห่งหนึ่ง (สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2537)

3.5 สภาพทางการศึกษาด้านอาคารสถานที่

จากการวิจัยพบว่าอาคารเรียน อาคารประกอบ โรงอาหาร ห้องส้วม รั้ว ถนน เรือนเพาะชำ ถึงประปา สนาม ที่พักผ่อน โดยภาพรวมส่วนใหญ่มีสภาพปานกลางและต้องปรับปรุง เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาคพบว่าในด้านอาคารเรียน อาคารเอนกประสงค์ โรงอาหาร ห้องส้วม รั้วและถนนนั้นไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรือนเพาะชำ ถึงประปา สนาม ที่พักผ่อนนั้นมีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้เนื่องจากการจัดตั้งโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้นดำเนินการโดยมิได้ใช้งบประมาณของทางราชการ การจัดสร้างก็ใช้แรงงานจากประชาชนในท้องถิ่นร่วมกับตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งต่อมาได้มีผู้มีจิตศรัทธา ได้แก่ หน่วยงานราชการ องค์กร ตลอดจนคณะบุคคลภายนอกได้บริจาคทรัพย์สินอุปกรณ์การเรียนการสอนให้แก่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโดยผ่านกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งในบางครั้งบุคคลจากหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ได้เดินทางไปเยี่ยมเด็กถึงโรงเรียน พร้อมกับแจกลสิ่งของใช้ที่จำเป็นให้ด้วย นอกจากนี้ยังได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี และพระบรมวงศานุวงศ์ ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ให้แก่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งทำให้คณะบุคคล ส่วนราชการภาคเอกชนมากมายได้สมทบทุนเกล้าถวาย (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, 2529)

จะเห็นได้ว่าอาคารสถานที่ที่เป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอนจะไม่มี ความแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะต้องการสร้างให้อยู่ในมาตรฐานใกล้เคียงกัน แต่ในอาคารสถานที่ที่เป็นส่วนประกอบอื่นจะมีการจัดตามความพร้อมงบประมาณของโรงเรียนในภูมิกานั้น

3.6 สภาพทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนโดยวิธีการประชุม ผู้ปกครอง ในภาพรวมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาคพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โรงเรียนมีการบริการแก่ชุมชน มีการบริการทางวิชาการด้านสุขภาพอนามัย ในภาพรวมภูมิภาคเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่างภูมิภาคพบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โรงเรียนได้ร่วมกิจกรรมของชุมชนโดยการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประเพณีท้องถิ่น โดยรวมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โรงเรียนได้จัดกิจกรรมให้ชุมชนมีส่วนร่วมโดยการเชิญชวนประชาชนมาร่วมในกิจกรรมวันเด็ก วันแม่ หรือวันสำคัญของโรงเรียน และการให้บุคคลในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนด้วยการช่วยเหลือด้านแรงงานหรือวัสดุอุปกรณ์ ในภาพรวมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โรงเรียนได้เสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียนด้านโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ในภาพรวมเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างภูมิภาคพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะเห็นได้ว่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนอกจากจะให้การสอนนักเรียนแล้ว ยังเป็นแหล่งวิชาการแก่ผู้ปกครองนักเรียน ประชาชนทั่วไปในชุมชนที่ห่างไกลคมนาคมโดยการดำเนินการตามโครงการพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เช่น โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ได้มีการแนะนำความรู้ด้านการเกษตรแผนใหม่ โครงการฝึกอาชีพ ฝึกอาชีพให้กับศิษย์เก่าที่ไม่ได้เรียนต่อ โครงการส่งเสริมสหกรณ์ให้ประชาชนเป็นสมาชิกสหกรณ์โรงเรียน ทั้งนี้ด้วยเหตุว่าโรงเรียนเป็นสิ่งคมนวชนหนึ่งซึ่งจัดตั้งขึ้นด้วยความต้องการและความจำเป็นของสังคม โดยอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายในชุมชน ซึ่งมีความสำคัญในความรับผิดชอบ มีความตั้งใจและมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในสังคมนั้น โรงเรียนจึงเป็นสมบัติร่วมกันของชุมชน เป็นหน่วยงานหนึ่งของชุมชน และทำหน้าที่เป็นผู้นำชุมชนอีกด้วย ไม่ว่าจะโครงการพัฒนาชุมชนใด ๆ หากได้ให้โรงเรียนในฐานะองค์กรของรัฐและท้องถิ่นเข้าร่วมด้วยแล้วก็ย่อมจะมีโอกาสประสบความสำเร็จดีขึ้น (สันทนีส์ ผาสุข, 2534) และจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดังกล่าวเป็นการนำชุมชนสู่โรงเรียน และนำโรงเรียนสู่ชุมชน เพื่อทำให้การพัฒนานั้นเกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริง

4. ปัญหาทางการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างกัน

4.1 จากผลการวิจัย

ปัญหาทางการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างกัน พบว่า ความสำคัญของปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในด้านธุรการและการเงิน และสภาพหมู่บ้านที่โรงเรียนตั้งอยู่ อยู่ในลำดับแรก และในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในลำดับสุดท้ายในทุกภูมิภาค ในภาพรวมความสำคัญของปัญหาด้านธุรการและการเงินอยู่ในระดับมากที่สุดจากผู้บริหารและครู โดยในข้อขาดงบประมาณในการบริหารงานโรงเรียน จำนวนโต๊ะเก้าอี้ ครูและนักเรียนไม่เพียงพอ ขาดวัสดุครุภัณฑ์ประจำสำนักงานและอุปกรณ์ที่ควรมีประจำโรงเรียน เช่น เครื่องพิมพ์ดีด กล้องถ่ายภาพ ฟิล์ม เป็นต้น และการสั่งการบางเรื่องกระชั้นชิดเกินไปไม่สามารถดำเนินการได้ทันตามกำหนดอยู่ในระดับแรกทั้งในผู้บริหารและครู ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมิได้มีงบประมาณจัดสรรไว้โดยเฉพาะ (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2537) อีกทั้งกิจกรรมของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้นไม่มีรายได้จากการเรียนการสอน แต่เป็นการศึกษาสงเคราะห์ที่ทางหน่วยงานตำรวจตระเวนชายแดนจัดให้แก่เด็กและเยาวชนโดยไม่คิดมูลค่าใด ๆ และจากผลการวิจัยของสาขานต์ สุวรรณเกตุ (2533) พบว่าเกือบทุกโรงเรียนจะมีปัญหาด้านเงินทุนในการดำเนินงานทำให้หลายแห่งไม่สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามโครงการที่วางไว้

และในด้านปัญหาสภาพหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ในภาพรวมของปัญหามีความสำคัญอยู่ในระดับมากและปานกลางในกลุ่มผู้นำชุมชนและนักเรียน โดยในข้อสภาพที่ตั้ง อาณาเขตติดต่อกับไกลชุมชนเมือง ทุรกันดาร ห่างไกล คมนาคมไม่สะดวก และชุมชนอยู่ห่างไกลสถานพยาบาลอยู่ในระดับแรก ทั้งในผู้นำชุมชนและนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของโกศล ศรีมณี (2524) พบว่า ที่ตั้งและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนชาวเขาไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุจุดประสงค์โดยง่ายเนื่องจากทำเลที่ตั้งอยู่ห่างไกลย่านชุมชนหรือย้ายที่พักอาศัยของนักเรียน การคมนาคมไม่สะดวก สภาพเส้นทางสัญจรไปมาเป็นอุปสรรคการติดต่อสื่อสารลำบาก และจากการวิจัยของ สาขานต์ สุวรรณเกตุ (2533) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในจังหวัดปราจีนบุรีพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องสภาพพื้นที่ตั้งของโรงเรียน การคมนาคมไม่สะดวก สภาพแวดล้อมอยู่ในท้องถิ่นทุรกันดาร

ความแตกต่างในการเห็นความสำคัญของปัญหาทางการศึกษาในลำดับแรกแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะในกลุ่มผู้บริหารและครู มีการสำรวจครบทั้ง 7 ด้าน (สภาพหมู่บ้าน สภาพทางการศึกษาด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านธุรการและการเงิน ด้านอาคารสถานที่ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน) ในกลุ่มนักเรียนการสำรวจ 3 ด้าน (สภาพหมู่บ้าน สภาพทางการศึกษาด้านวิชาการและกิจการนักเรียน) ผู้นำชุมชน 2 ด้าน (สภาพหมู่บ้าน สภาพทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน)

ส่วนในด้านปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับสุดท้าย โดยผู้บริหารและผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญของปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และครูอยู่ในระดับปานกลาง โดยในข้อที่โรงเรียนขาดบุคลากรและงบประมาณในการจัดการกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ อยู่ในลำดับแรก ทั้งในผู้บริหาร ครูและผู้นำชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ร.ต.อ. จักรกฤษณ์ คุ่มรอบ (2535) พบว่าปัญหาการบริหารโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 3 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่าปัญหาส่วนรวมอยู่ในระดับน้อยกับไม่มีปัญหา ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนอกจากให้การศึกษาแก่เยาวชนตามหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนยังมีลักษณะสำคัญของโรงเรียนชุมชนประกอบอยู่ในตัวเอง โดยนอกจากจะทำหน้าที่สอนทั้งนักเรียนและประชาชนแล้ว ยังให้บริการประชาชนในบางโอกาสอีกด้วย เช่น ช่วยแนะนำด้านการเกษตรแผนใหม่ การเลี้ยงสัตว์ การวางแผนครอบครัว การอนามัย (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, 2525) ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของให้ชุมชน ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และการดำเนินการสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ทำให้ความสำคัญของปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในลำดับสุดท้าย ซึ่งสภาพทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ในข้อที่โรงเรียนขาดบุคลากรและงบประมาณในการจัดการกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ อยู่ในลำดับแรกนั้นมีผลมาจากการขาดงบประมาณในการจัดการศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอย่างชัดเจน เป็นสัดส่วน มีจำนวนเพียงพอ อีกทั้งสภาพของครอบครัวชุมชนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีสภาพยากจน ภาวะการครองชีพขัดสน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โกศล ศรีมณี (2524) ที่พบว่าครอบครัวชาวเขามีสภาพยากจน และผลการวิจัย

ของ สายยนต์ สุวรรณเกตู (2533) ที่พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในจังหวัดปราจีนบุรี ประสบปัญหาความยากจน จากสภาพความยากจนของประชาชน ทำให้ไม่สามารถสนับสนุนด้านเงินทุนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้อย่างเต็มที่

ปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านวิชาการ จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครูและนักเรียน เห็นความสำคัญของปัญหาทางการศึกษาด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง โดยในด้านการส่งหนังสือล่าช้าไม่ทันการเปิดภาคเรียน สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และขาดหนังสืออุปกรณ์ในการศึกษาค้นคว้าอยู่ในระดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร.ต.อ. จักกฤษณ์ คุ้มรอบ (2535) พบว่า ปัญหาการบริหารโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 3 ด้านวิชาการ พบว่ามีปัญหาส่วนรวมอยู่ในระดับน้อยกับไม่มีปัญหาข้อที่เป็นปัญหามากคือการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ คู่มือครู แผนการสอน

ปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านกิจการนักเรียน จากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญของปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านกิจการนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนอยู่ในระดับน้อย โดยในด้านการขาดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น ป.01-ป.05 ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยเหนือในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน การขาดอุปกรณ์กีฬา เครื่องดุริยางค์ อยู่ในระดับแรก

ปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านอาคารสถานที่ จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารเห็นความสำคัญของปัญหาด้านอาคารสถานที่ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และครูเห็นความสำคัญของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยในข้ออาคารเรียนและอาคารประกอบมีไม่เพียงพอ อยู่ในระดับแรก ทั้งผู้บริหารและครู

จากผลการวิจัยดังกล่าวทั้งนี้เนื่องมาจากขาดงบประมาณในการจัดการศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโดยเฉพาะ อีกทั้งยังเป็นการจัดการศึกษาแบบการศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญต่อปัญหางบประมาณในการจัดการศึกษา และพัฒนาโรงเรียน โดยจะมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในด้านอื่นตามมา โดยในด้านวิชาการ การขาดแคลนหนังสือ อุปกรณ์และสื่อการเรียน ด้านกิจการนักเรียน ขาดอุปกรณ์กีฬา เครื่องดุริยางค์ ไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยเหนือในการจัดกิจกรรมนักเรียนและการขาดเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น ป.01-ป.05 และใน

ด้านอาคารสถานที่ อาคารเรียน อาคารประกอบไม่เพียงพอ เป็นสำคัญ

ปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านบุคลากร จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูเห็นความสำคัญของปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยในด้านผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถกำหนดคุณสมบัติครูที่จะมาสอนในโรงเรียน ครูย้ายบ่อย และครูใหญ่ไม่มีบทบาทในการพิจารณาความดีความชอบของผู้ใต้บังคับบัญชา อยู่ในระดับแรก ทั้งผู้บริหารและครูซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ร.ต.อ.จักรกฤษณ์ คุ่มรอบ (2535) ที่พบว่าปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 3 ด้านบุคลากร มีปัญหาส่วนรวมอยู่ในระดับน้อยกับไม่มีปัญหา โดยข้อที่เป็นปัญหามากคือ โรงเรียนไม่ได้ครูตามที่ต้องการ เพราะไม่ได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกและความเพียงพอของครูในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่จะทำหน้าที่ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้นเป็นข้าราชการตำรวจที่ได้รับการคัดเลือกจากผู้กำกับตำรวจตระเวนชายแดน (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, 2529) ซึ่งในการจัดสรรบุคลากรมาจากส่วนกลางทำให้เกิดปัญหา คุณสมบัติของครูไม่ตรงความต้องการ ครูมีการโยกย้ายบ่อย อีกทั้งการบริหารงานยังขึ้นกับส่วนกลางเป็นหลัก ขาดความสะดวก และมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

4.2 เปรียบเทียบปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภูมิภาค

ต่างกัน

เปรียบเทียบปัญหาสภาพหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างกัน ตามความคิดเห็นของนักเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ พบว่าสภาพหมู่บ้านทั้ง 10 ด้าน ระหว่างนักเรียนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับทุกภูมิภาคและในภาคเหนือกับภาคกลางและใต้

เปรียบเทียบปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านวิชาการ ตามความคิดเห็นของนักเรียน พบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ พบว่าปัญหาสภาพทางการศึกษาทั้ง 8 ด้าน ระหว่างนักเรียนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับทุกภูมิภาคและภาคเหนือกับภาคใต้

เปรียบเทียบปัญหาสภาพทางการศึกษา ด้านกิจการนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียน พบว่ามีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เมื่อนำมา

ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเซฟเฟ พบว่าปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านกิจการนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ระหว่างครูในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือกับภาคกลาง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านกิจการนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ของนักเรียนที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคใต้ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เป็นที่น่าสังเกตว่าในกลุ่มนักเรียนจะเห็นความแตกต่างทั้ง 3 ด้านที่ได้ทำการสอบถามปัญหาของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุที่ว่านักเรียนมีการขาดเรียนบ่อย โดยจากงานวิจัยของ สายชนต์ สุวรรณเกตุ (2537) พบว่ามีปัญหา นักเรียนขาดเรียนบ่อยเนื่องจากปัญหาสุขภาพและความจำเป็นในการช่วยผู้ปกครองทำงาน จากการมาเรียนไม่สม่ำเสมอ นั้นอาจมีผลต่อความแตกต่างทางด้านปัญหาทั้ง 3 ด้าน ของโรงเรียนในกลุ่มนักเรียน และอาจเนื่องมาจากสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ในภาคกลางและภาคใต้นั้นมีสภาพการพัฒนาที่แตกต่างจากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เช่น

สภาพสังคม ในภาคกลางและภาคใต้ นั้นเป็นภูมิภาคที่เป็นศูนย์กลางของความเจริญทางด้านเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารความรู้ต่าง ๆ และการคมนาคมมีการติดต่อประสานงานชาติต่าง ๆ ทั่วโลก ส่วนในภาคใต้ ถึงแม้จะน้อยกว่าในภาคกลางแต่ก็มีพรมแดนติดต่อกับประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ แต่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพรมแดนติดกับประเทศลาว กัมพูชา เขมร พม่า ซึ่งเป็นประเทศระดับการพัฒนาประเทศที่ล่าช้ากว่าไทย ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานข้อมูลหมู่บ้านชนบทไทย ปี 2537 (ศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท กระทรวงมหาดไทย กรมพัฒนาชุมชน, 2538) พบว่าภาคเหนือมีปัญหาด้านการคมนาคมมากที่สุด คือจำนวน 1,367 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 11.0 ของหมู่บ้านภาคเหนือ และภาคกลางเป็นภาคที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือจำนวน 619 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ของหมู่บ้านในภาคกลาง

สภาพเศรษฐกิจ ในภาคกลาง จากการเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจของประเทศแล้ว ทั้งในภาคกลางและใต้ยังมีความอุดมสมบูรณ์ ทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งน้ำ ความชุ่มชื้น ทำให้มีผลผลิตที่แน่นอน มีประสิทธิภาพ มีการรองรับตลาดจากทั้งในและต่างประเทศ ทำให้ระบบเศรษฐกิจมีความมั่นคง ส่อมส่งผลกระทบต่อฐานะ ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานข้อมูลหมู่บ้านชนบทไทย ปี 2537 (ศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบท กระทรวงมหาดไทย กรมพัฒนาชุมชน, 2538) พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีปัญหา

ด้านการประกอบอาชีพและมีงานทำมากที่สุด จำนวน 8,106 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 31 ของหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้เป็นภาคที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือจำนวน 1,257 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 16.8 ของหมู่บ้านในภาคใต้ อีกทั้งภาคเหนือเป็นภาคที่มีปัญหาเรื่องอัตราค่าจ้างมากที่สุดคือจำนวน 349 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 2.8 ของหมู่บ้านในภาคเหนือ และภาคกลางเป็นภาคที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือจำนวน 99 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 0.7 ของพื้นที่ในภาคกลาง

วัฒนธรรม จากการเป็นศูนย์กลางการติดต่อต่างชาติ เกิดวัฒนธรรม กระแสความตื่นตัวในการแสวงหาความรู้ การพัฒนาตน การติดต่อกับสังคมภายนอกเห็นได้จากผลการวิจัยที่ไปสำรวจภาคสนามพบว่า เด็กนักเรียนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านป่าโจแมเราะ จังหวัดยะลาที่มีลักษณะเด่นในการกล้าแสดงออก พบปะพูดคุยกับบุคคลภายนอก จากการพัฒนาด้านต่าง ๆ ตามภูมิภาคดังกล่าว ย่อมส่งผลต่อปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนด้านสภาพหมู่บ้าน สภาพทางการศึกษา ด้านวิชาการและกิจการนักเรียน ให้ความแตกต่างกันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเหนือ กับ ภาคกลางและใต้

เปรียบเทียบปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านบุคลากร พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่ทำหน้าที่ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้นเป็นข้าราชการตำรวจที่ได้รับการคัดเลือกมาจากผู้กำกับตำรวจตระเวนชายแดนในทุกภูมิภาค ดังนั้นปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านบุคลากรจึงไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาค

เปรียบเทียบปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านธุรการและการเงิน พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการไม่มีงบประมาณในการจัดการศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นการเฉพาะ อีกทั้งการศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนยังเป็นรูปการศึกษาสังเคราะห์ ซึ่งมีผลทำให้ขาดงบประมาณในการดำเนินการในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในทุกภูมิภาค

เปรียบเทียบปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านอาคารสถานที่ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างภูมิภาค ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้นมีการขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินกิจการในโรงเรียนทุกภูมิภาค จึงเป็นผลสำคัญให้ปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านอาคารสถานที่ไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาค

เปรียบเทียบปัญหาสภาพทางการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างภูมิภาคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้ดำเนินการตามโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี 6 โครงการคือ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โครงการส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษา โครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ โครงการฝึกอาชีพ โครงการส่งเสริมสหกรณ์ โครงการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยทั้ง 6 โครงการนอกจากจะช่วยเหลือพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนแล้วยังช่วยเหลือประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย โดยการช่วยแนะนำด้านการเกษตร แขนงใหม่ การเลี้ยงสัตว์ การวางแผนครอบครัว การอนามัยและการพัฒนาด้านอื่น ๆ จากการค้าเนินงานตามโครงการในพระราชดำรินี้ดังกล่าวนี้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนซึ่งเป็นผลสำคัญที่ทำให้ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่มีความแตกต่างกันระหว่างภูมิภาค

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยสภาพและปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคต่างกัน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ดังนี้

1. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนโดยเฉพาะ เพราะจากการวิจัยพบว่าปัญหาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในด้านธุรการและการเงิน เป็นปัญหาที่สำคัญในลำดับแรกของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในทุกภูมิภาค และเป็นปัญหาพื้นฐานที่กระทบต่อการพัฒนาด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ดังนั้นจึงควรมีการจัดงบประมาณการจัดการศึกษาโดยเฉพาะ เพื่อให้การพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนควรมีการจัดระบบการพัฒนาบุคลากรอย่างเพียงพอและต่อเนื่องทั้งด้านความรู้ ทักษะคติ เพราะบุคลากรคือกลไกที่สำคัญในการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างแท้จริง และควรเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กเป็นศูนย์กลาง และปลูกฝังทัศนคติให้นักเรียนรักในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ วัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ ทักษะคติมากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปพัฒนาตน สังคมและชาติต่อไป

3. ชุมชนควรเห็นความสำคัญในการพัฒนาตน ทั้งด้านความรู้ในการประกอบอาชีพ ความรู้ การพัฒนาจิตใจให้เกิดความเข้มแข็ง ค่านิยมการพึ่งตนเอง นำไปสู่ความสามัคคีในชุมชน เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น และการจัดการศึกษาในชุมชนต่อไป ซึ่งมีวิธีโดยการเสริมสร้างอาชีพอื่น ๆ ที่นอกจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีสมาคมแรงงาน มีสหกรณ์ในชุมชน จัดกิจกรรมร่วมกันในชุมชน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ทำวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาทิศทางการพัฒนาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในอดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ควรมีการศึกษาแนวโน้มการพัฒนาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนใน 15 ปีข้างหน้า
3. ควรมีการศึกษาบทบาทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในฐานะการเป็นโรงเรียนชุมชน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย